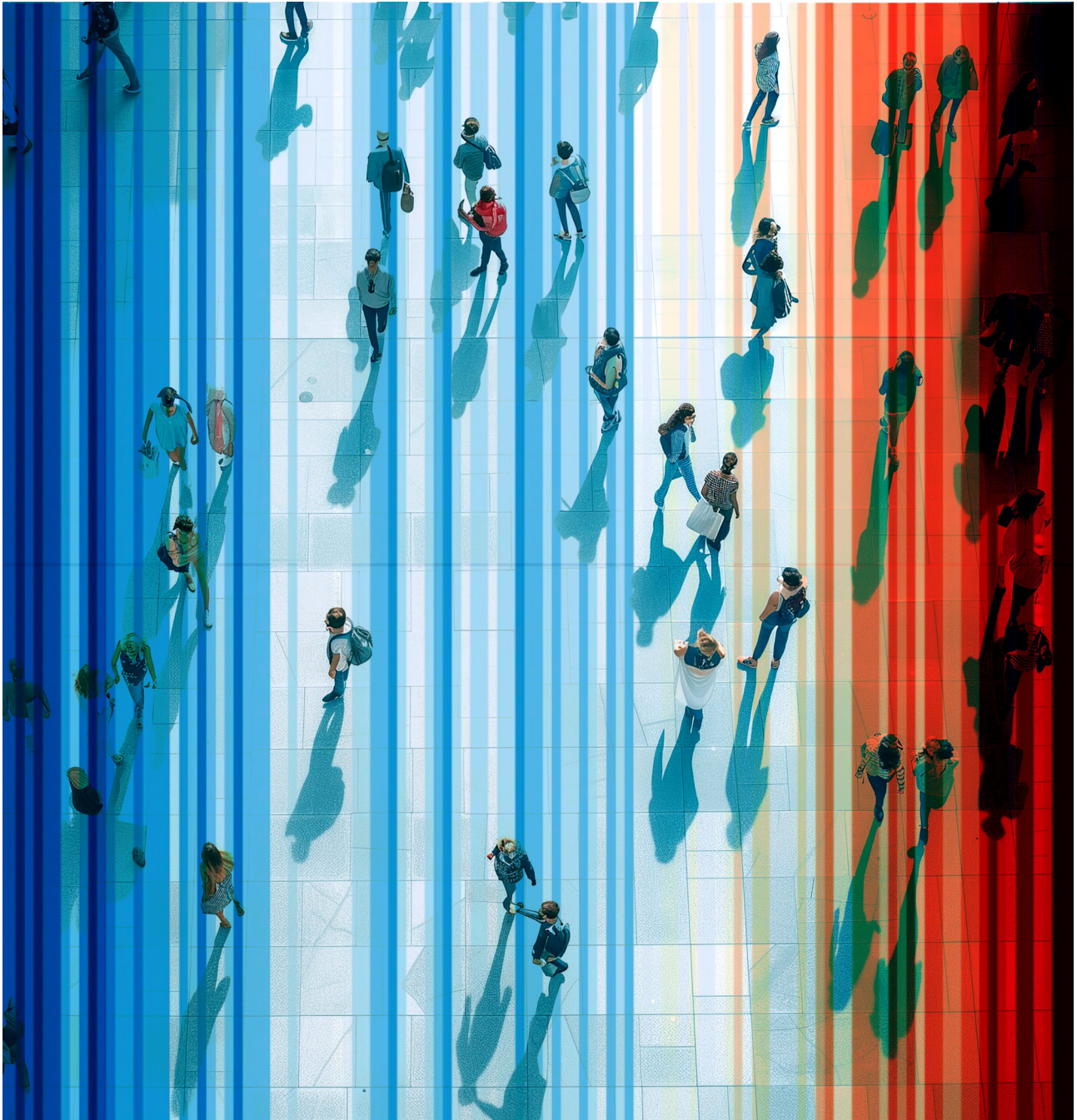

Róthéite agus tearcullmhaithe: Taithí mhuintir na hEorpa ar bheith ag maireachtáil leis an athrú aeráide

Tuarascáil EEA

An Ghníomhaireacht Eorpach
Chomhshaoil

Kongens Nytorv 6
1050 Cóbanhávan K
an Danmhairg
Teil.: +45 33 36 71 00
An Gréasán: eea.europa.eu
Fiosrúcháin: eea.europa.eu/fiosrúcháin

Eurofound

Eurofound
Bóthar Wyattville, Baile Lochlainn, Co. Bhaile
Átha Cliath
D18 KP65
Éire
Teil.: +353 1 2043100
An Gréasán: www.eurofound.europa.eu
Fiosrúcháin: i [nformation@eurofound.europa.eu](mailto:information@eurofound.europa.eu)

Fógra dlíthiúil

Ní gá go léiríonn ábhar an fhoilseacháin seo tuairimí oifigiúla an Choimisiúin Eorpaigh ná institiúidí eile an Aontais Eorpaigh. Níl an Ghníomhaireacht Eorpach Chomhshaoil ná aon duine nó cuideachta atá ag gníomhú thar ceann na Gníomhaireachta freagrach as an úsáid a d'fhéadfaí a bhaint as an bhfaisnéis atá sa tuarascáil seo.

Fógra Brexit

Féadfaidh táirgí, suíomhanna gréasáin agus seirbhísí LEE tagairt a dhéanamh do thaighde a rinneadh roimh tharraingt siar na Ríochta Aontaithe as an Aontas Eorpach. De ghnáth, míneofar taighde agus sonraí a bhaineann leis an Ríocht Aontaithe trí úsáid a bhaint as téarmaíocht amhail: "AE-27 agus an Ríocht Aontaithe" nó "LEE-32 agus an Ríocht Aontaithe". Déanfar eisceachtaí ar an gcur chuige sin a shoiléiriú i gcomhthéacs a n-úsáide.

Beartas foilseacháin

Chun an comhshaoil a chosaint, ní thacaíonn an Ghníomhaireacht Eorpach Chomhshaoil ach le foilseacháin dhigiteacha. Ní phríontálaimid ár bhfoilseacháin.

Fógra cóipchirt

© An Ghníomhaireacht Eorpach Chomhshaoil, 2026; © Eurofound, 2026

Foilsítear an foilseachán seo faoi cheadúnas Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>). Ciallaíonn sé sin gur féidir é a athúsáid gan cead a fháil roimh ré, saor in aisce, chun críocha tráchtála nó neamhtráchtála, ar choinníoll go n-aithnítear gurb é EEA foinse bhunaidh an ábhair agus nach ndéantar brí nó teachtaireacht bhunaidh an ábhair a shaobhadh. Chun eilimintí nach bhfuil faoi úinéireacht na Gníomhaireachta Eorpaí Comhshaoil a úsáid nó a atáirgeadh, d'fhéadfadh sé gur ghá cead a lorg go díreach ó na sealbhóirí cirt faoi seach.

Tá tuilleadh eolais faoin Aontas Eorpach ar fáil ar https://european-union.europa.eu/index_en.

Lucsamburg: Oifig Foilseachán an Aontais Eorpaigh, 2026

ISBN 978-92-9480-755-7

ISSN 1977-8449

doi: 10.2800/6087030

Dearadh an chlúdaigh: LEE

Grianghraf clúdaigh: © Arna oiriúnú ó Adobe Stock

Leagan Amach: Eworx/EEA

Inneachar

Admhálacha.....	4
Príomhtheachtaireachtaí.....	5
Achoimre feidhmiúcháin.....	6
1 Réamhrá.....	8
2 Tionchair a bhaineann leis an aeráid a bhraitheann freagróirí.....	10
3 Imní faoi thionchair aeráide amach anseo.....	13
4 Bearta maidir le hathléimneacht in aghaidh an athraithe aeráide arna dtuairisciú ag freagróirí.....	14
4.1 Athléimneacht ar leibhéal an teaghlaigh.....	15
4.2 Gníomhaíochtaí athléimneachta a bhraitear i réimsí na bhfreagróirí.....	18
4.3 Difríochtaí idir freagróirí uirbeacha agus tuaithe.....	20
5 Difríochtaí idir grúpaí freagróra.....	23
5.1 Acmhainn airgeadais teaghlaigh.....	23
5.2 Aois.....	26
5.3 Inscne.....	29
5.4 Úinéireacht bhaile.....	30
5.5 Stádas sláinte féintuairiscithe.....	32
6 Conclúidí agus deiseanna gníomhaíochta.....	37
6.1 An gá atá le réitigh oiriúnaithe a chur chun feidhme go forleathan.....	37
6.2 Dul i ngleic leis an teas mar an riosca is forleithne don tsláinte agus don fholláine.....	37
6.3 Athléimneacht ar leibhéal an teaghlaigh a spreagadh.....	38
6.4 Grúpaí leochaileacha a chosaint.....	38
Giorrúcháin.....	40
Tagairtí.....	41
Iarscríbhinn 1 Ag maireachtáil agus ag obair i ríomhshuirbhé an Aontais 2025 ceisteanna a ndearnadh anailís orthu sa tuarascáil.....	45

Doiciméad arna ullmhú ag Pierre Dieumegard do [Eŭropo-Demokratio-Esperanto](#)

Is é cuspóir an doiciméid "sealadach" seo ná cur ar chumas níos mó daoine san Aontas Eorpach a bheith ar an eolas faoi dhoiciméid a tháirgeann an tAontas Eorpach (agus a mhaoinítear lena gcánacha).

Mura bhfuil aon aistriúchán ann, eisiatar saoránaigh ón díospóireacht.

Ní [raibh an doiciméad seo ann ach i mBéarla](#), i gcomhad pdf. Ón gcomhad tosaigh, chruthaíomar comhad odt, a d'ullmhaigh bogearraí Oifig Libre, le haghaidh aistriúchán meaisín go teangacha eile. Tá na torthaí ar fáil anois [i ngach teanga oifigiúil](#).

Tá sé inmhianaithe go nglacfaidh riarachán an Aontais aistriúchán ar dhoiciméid thábhachtacha chuige féin. Ní dlíthe agus rialacháin amháin atá i gceist le 'doiciméid thábhachtacha', ach freisin an fhaisnéis thábhachtach is gá chun cinntí eolasacha a dhéanamh le chéile.

Chun ár dtodhchaí choiteann a phlé le chéile, agus chun aistriúcháin iontaofa a chumasú, bheadh an teanga idirnáisiúnta Esperanto an-úsáideach mar gheall ar a simplíocht, a rialtacht agus a cruinneas.

Déan teagmháil linn:

[Kontakto \(europokune.eu\)](mailto:kontakto@europokune.eu)

<https://e-d-e.org/-Kontakti-EDE>

Admhálacha

Ba mhaith leis an nGníomhaireacht Eorpach Chomhshaoil (EEA) agus leis an bhForas Eorpach chun Dálaí Maireachtála agus Oibre a Fheabhsú (Eurofound) buíochas a ghabháil le comhpháirtithe EEA ón nGréasán Eorpach um Fhaisnéis agus um Fhaire ar an gComhshaol (balltíortha LEE), ó Ard-Stiúrthóireacht an Choimisiúin Eorpaigh um Ullmhacht agus Freagairt i dtaca le hÉigeandáil Sláinte, ó Oifig Réigiúnach na hEagraíochta Domhanda Sláinte don Eoraip, ón Eagraíocht Idirnáisiúnta um Imirce agus ón mBraisle Eorpach um Shláinte Aeráide as a rannchuidiú agus a n-ionchur luachmhar.

Príomhtheachtaireachtaí

- Tá an tuarascáil seo bunaithe ar shuirbhé ar líne ar níos mó ná 27,000 freagróir ar fud 27 dtír Eorpacha agus cuirtear i láthair inti taithí na bhfreagróirí ar thionchair aeráide, a n-imní faoi thionchair amach anseo, agus na bearta athléimneachta a rinne siad sa bhaile agus a breathnaíodh ina gcomharsanachtaí.
- Thuairiscigh níos mó ná 80 % de fhreagróirí an tsuirbhé go raibh tionchar ag saincheist amháin ar a laghad a bhaineann leis an aeráid orthu (teas, tuitte, falscáithe, ganntanas uisce, gaoth, mosquito/tick bites) le 5 bliana anuas. Ba é teas an tsaincheist ba choitianta a thuairiscíodh: bhraith beagnach leath de na freagróirí go raibh siad róthe ina mbaile, ina n-obair nó ina n-áit oideachais, agus thuairiscigh níos mó ná 60 % de na freagróirí go raibh siad róthe lasmuigh ina gcomharsanacht.
- Bhí níos mó ná 52 % de na freagróirí an-bhuartha nó an-bhuartha faoi theochtaí an-ard amach anseo agus bhí 48 % díobh an-bhuartha nó an-bhuartha faoi fhalscáithe. Is iad mná, na freagróirí is óige (16-29 mbliana d'aois) agus freagróirí ó dheisceart agus ó lár-oirthear na hEorpa na grúpaí is mó a bhfuil imní orthu faoi thionchair aeráide amach anseo.
- Ní raibh aon cheann de na bearta teaghlaigh a liostaíodh sa suirbhé ag duine as gach cúigear freagróirí a dearadh chun cosaint a thabhairt ar adhaimsir (e.g. scáthú, aerchóiriú nó aeráil, promhadh tuitte, bailiú uisce báistí, árachas adhaimsire, córas cumhachta cúltaca, agus trealamh éigeandála i bhfeidhm).
- Tá difríochtaí móra réigiúnacha sna tionchair aeráide a bhraitheann freagróirí agus sna bearta athléimneachta a thuairiscítear. Is i ndeisceart agus i lár-oirthear na hEorpa is mó a bhí tionchar ar an aeráid. Go réigiúnach, is ó thuaisceart na hEorpa a tháinig an grúpa leis an gcéatadán is ísle de fhreagróirí a thuairiscigh tionchair aeráide agus láithreach na mbeart faoi stiúir údaráis a liostaítear sa suirbhé.
- Dúirt os cionn 38% de na freagróirí go léir nach raibh sé d'acmhainn acu a dteach a choinneáil fionnuar go leor sa samhradh; méadaíonn an céatadán go 66 % i measc freagróirí a raibh deacrachtaí airgeadais acu.
- Thuairiscigh céatadán níos airde de fhreagróirí nach bhfuil chomh saibhir sin, cíósóirí, nó iad siúd atá i ndrochshláinte go raibh tionchair aeráide acu i gcomparáid le gach freagróir eile. An tráth céanna, thuairiscigh níos lú freagróirí ó na grúpaí sin gur ghlac siad bearta athléimneachta aeráide ar leibhéal teaghlaigh nó gur chuir siad bearta faoi stiúir údaráis chun feidhme ina gcomharsanacht.
- Chun dea-bhail agus rathúnas shochaí na hEorpa a áirithiú faoin aeráid atá ag athrú go tapa, ní mór bearta a chur chun feidhme go forleathan chun tionchair aeráide a chosc agus ullmhú dóibh, inacmhainneacht beart athléimneachta ar leibhéal teaghlaigh agus dáileadh cothrom gníomhaíochtaí oiriúnaithe faoi stiúir údaráis.

Achoimre feidhmiúcháin

An t-athrú aeráide leanúnach mar bhagairt don rathúnas agus don fholláine san Eoraip

Is bagairt mhéadaitheach é an t-athrú aeráide do shláinte, d'fholláine agus do rathúnas shochaí na hEorpa. Tá teagmhais fhoircneacha a bhaineann leis an aeráid — amhail tonnta teasa, falscailte, tuilte nó triomaigh — ag éirí níos minice agus níos déine de réir mar a théann an téamh domhanda ar aghaidh.

Leagtar béim i gcreataí beartais Eorpacha agus náisiúnta ar an ngéarghá atá le hoiriúnú don athrú aeráide agus le bainistiú éifeachtach a dhéanamh ar rioscaí a bhaineann leis an aeráid dá dhaonra agus dá gheilleagar. Mar sin féin, ní dhearnadh mórán measúnaithe ar a mhéid a cuireadh gníomhaíochtaí chun feidhme chun feabhas a chur ar athléimneacht an Aontais i gcoinne an athraithe aeráide, go háirithe i ndáil le teaghlaigh aonair.

Rinne an Ghníomhaireacht Eorpach Chomhshaoil (EEA) agus an Foras Eorpach chun Dálaí Maireachtála agus Oibre a Fheabhsú (Eurofound) an tuarascáil seo a fhorbairt i gcomhar le chéile agus tá sí bunaithe ar thorthaí suirbhé ar líne. Déantar iniúchadh ann ar an taithí a fuarthas ar thionchair a bhaineann leis an aeráid, ar ghníomhaíochtaí athléimneachta a rinneadh sa bhaile, ar an dearcadh ar ghníomhaíochtaí áitiúla a cuireadh chun feidhme, agus ar ábhair imní faoi thionchair a bheidh ann amach anseo i measc sampla d'Eorpaigh.

Eispéiris fhorleathana ar thionchair a bhaineann leis an aeráid agus ábhair mhóra imní faoin todhchaí

Thuiriscigh ceathrar as gach cúigear freagróirí suirbhé go raibh ceann amháin ar a laghad de na saincheisteanna seo a leanas a bhaineann leis an aeráid acu le cúig bliana anuas (2020-2025): teas míchompordach, tuilte, falscailte, ganntanas uisce, damáiste gaoithe nó greamanna feithidí níos minice. Chuir go leor freagróirí in iúl freisin go raibh imní orthu faoi thionchair aeráide amach anseo, agus gur cúis mhór imní iad dóiteáin teasa agus foraoise do thart ar leath díobh. Ós rud é gur thuiriscigh céatadán ard freagróirí go raibh tionchair acu san am a chuaigh thart agus go raibh imní orthu amach anseo, is léir gur gá níos mó a dhéanamh chun oiriúnú don athrú aeráide.

Tásca maidir le tearc-ullmhacht ar leibhéal an teaghlaigh san Eoraip

Rinneadh iniúchadh sa suirbhé ar bhearta athléimneachta aeráide i dtithe na bhfreagróirí. Níor tuairiscíodh go raibh aon cheann de na bearta chun cosaint a thabhairt ar thionchair aeráide a liostaítear sa suirbhé curtha i bhfeidhm ag níos mó ná leath de na freagróirí. Ní raibh aon cheann de na bearta a liostaítear sa bhaile ag díreach os cionn 22 % de na freagróirí. I measc na mbeart in aghaidh teasa — an fhadhb is minice a thuiriscítear — tá scáthú (arna thuirisciú ag 49 % de na freagróirí), insliú dín/bhalla (48 %) agus aerchóiriú nó aeráil (32 %).

Thuiriscigh níos mó ná 40 % de na freagróirí go raibh árachas baile acu lena gcumhdaítear teagmhais adhaimsire. D'ullmhaigh céatadán i bhfad níos ísle de na freagróirí trealamh éigeandála (14%) nó rochtain shlán ar fhoinsé cumhachta cúltaca (8%). Chun go mbeidh sochaí na hEorpa in ann oiriúnú go leordhóthanach, ní mór do theaghlaigh a bheith níos athléimní trí fheasacht níos fearr ar bhearta sa bhaile, trí rochtain níos fearr orthu agus trí inacmhainneacht mhéadaithe na mbeart sin.

Saintréith neamh-bhonneagair na ngníomhaíochtaí oiriúnúcháin áitiúla

Ba iad na bearta áitiúla ba mhinice a thuiriscigh freagróirí rabhaidh nó foláirimh maidir le hadhaimsir (a bhfuil taithí ag 57 %), feachtais feasachta maidir le rioscaí agus gníomhaíochtaí atá le déanamh i gcás adhaimsire (43 %) agus srianta ar úsáid uisce le linn tréimhsí tirime (42 %). Ar an iomlán, thuiriscigh 36 % de na freagróirí gur thug siad faoi deara plandú crann nó feabhsuithe ar rochtain ar spásanna glasa ina gceantar.

Níor tuairiscíodh bearta áitiúla chun tuilte a chosc ná ionaid fuaraithe a sholáthar mar a breathnaíodh go coitianta. Tugtar le fios sa léargas seo ar bhearta oiriúnaithe atá faoi

stiúir údarás, bunaithe ar dhearcthaí na bhfreagróirí, go bhfuil gá le bearta oiriúnaithe aeráide atá bunaithe níos mó ar bhonneagar chun gabháil le bearta atá dírithe ar iompraíocht.

Tionchair mhíchothroma agus athléimneacht mhíchothrom

Rinne cuid de na tionchair aeráide a thuairiscigh freagróirí difear díríreach do ghrúpaí áirithe. Mar shampla, bhí fadhbanna ag ceithre oiread freagróirí ó theaghlaigh a raibh na hacmhainní airgeadais is ísle acu maidir le rochtain ar uisce sábháilte agus glan (15 % i gcomparáid le 4 %). Ar an gcaoi chéanna, bhí tionchar ag falscailte agus deatach gaolmhar ar a dhá oiread i gcomparáid le freagróirí ó theaghlaigh a raibh na hacmhainní airgeadais is airde acu (11 % i gcomparáid le 5 %). Ní raibh dhá thrian díobh siúd a raibh deacrachtaí acu foircinn a dhéanamh in ann a dteach a choinneáil fionnuar go leor i rith an tsamhraidh i gcomparáid le beagán os cionn 9% díobh siúd a rinne foircinn a chomhlíonadh go héasca nó go héasca.

Tháinig na freagróirí agus na mná is óige chun cinn mar na grúpaí is mó a raibh imní orthu faoi tionchair aeráide amach anseo. Idir an dá linn, ba lú an seans go mbeadh bearta athléimneachta i bhfeidhm sa bhaile ag cíosóirí, i gcomparáid le húinéirí tí. Ar deireadh, ar fud na dtionchar uile, thuairiscigh freagróirí a raibh drochshláinte fhéinmheasúnaithe acu go raibh tionchar níos mó ag tionchair aeráide orthu agus gur lú an seans go mbeadh bearta athléimneachta i bhfeidhm acu sa bhaile ná i gcomparáid le freagróirí a bhfuil dea-shláinte fhéinmheasúnaithe acu.

Chun cothroime shóisialta a áirithiú maidir le hathléimneacht in aghaidh an athraithe aeráide, tá sé ríthábhachtach straitéisí oiriúnaithe a dhearadh lena gcosnófar gach duine, go háirithe na grúpaí is leochaill

Maidir leis an suirbhé

Baintear leas sa tuarascáil as sonraí a bhailítear trí [ríomhshuirbhé bliantúil Eurofound Living and Working in the EU](#). In 2025, áiríodh sa suirbhé sraith ceisteanna maidir le tionchair aeráide a braitheadh san am a chuaigh thart, ábhair imní maidir leis na gníomhaíochtaí a bheidh ann amach anseo agus gníomhaíochtaí athléimneachta. Tá an anailís ar fhreagraí ar na ceisteanna sin sa tuarascáil seo mar chuid de ghníomhaíochtaí na [Faireachlainne Eorpaí Aeráide agus Sláinte](#) chun tacú le beartais Eorpacha um oiriúnú don athrú aeráide agus béim á leagan ar an tsláinte agus ar an bhfolláine.

D'fhreagair 27,000 duine ó 27 dtír Eorpacha an suirbhé ar líne. Mar sin féin, níl an sampla ionadaíoch go hiomlán do dhaonra na hEorpa (féach Bosca 1.1). Chun aghaidh a thabhairt ar an tsaincheist sin, cuireadh ualaí iarshrathaithe chun feidhme chun léiriú a thabhairt ar dháileadh na bpríomhdhéimeagrafaic — amhail inscne, aois, oideachas agus leibhéal an uirbithe — sa phobal i gcoitinne. Mar sin féin, ní féidir na torthaí a ghinearálú do dhaonra foriomlán na hEorpa agus ní bhaineann na torthaí ach leis na freagróirí.

Mar sin féin, tugann na torthaí léargas luachmhar ar thaithí agus ar pheirspictíochtaí na bhfreagróirí agus is féidir leo eolas a chur ar fáil do thuiscint ar ábhair imní a bhaineann leis an aeráid agus ar iompraíochtaí oiriúnaithe.

1 Réamhrá

De réir an Mheasúnaithe Eorpaigh ar Rioscaí Aeráide (EUCRA), tá roinnt rioscaí aeráide criticiúla ann cheana féin do shláinte daoine, don timpeallacht thógtha, don bhonneagar agus d'éiceachórais san Eoraip. Mura ndéantar gníomhaíocht chinntitheach anois, d'fhéadfadh formhór na rioscaí aeráide a sainaitníodh leibhéil chriticiúla nó thurraingeacha a bhaint amach faoi dheireadh an chéid seo (LEE, 2024a). Aithnítear i mbeartas an Aontais go bhfuil sé rithabhachtach rioscaí aeráide atá ann faoi láthair agus a bheidh ann amach anseo a bhainistiú chun rathúnas na hEorpa agus cáilíocht saoil a cuid cónaitheoirí a chothabháil (CE, 2021; An Coimisiún Eorpach, 2024).

Déantar measúnú rialta ar thuairimí shaoránaigh na hEorpa maidir leis an athrú aeráide trí shuirbhéanna amhail an Eorabharaiméadar débhlantúil maidir leis an athrú aeráide (e.g. CE, 2025a) agus suirbhé bliantúil aeráide an Bhainc Eorpaigh Infheistíochta (BEI) (e.g. BEI, 2024). Cuireann an tuarascáil chomhpháirteach seo ó EEA/Eurofound dearcadh breise ar fáil don chorpas eolais sin trí thorthaí suirbhé ar líne a chur i láthair le breis agus 27,000 rannpháirtí ar fud 27 mBallstát an Aontais (féach Bosca 1.1).

Go sonrach, tugtar léargas sa tuarascáil seo ar na cineálacha tionchair a bhaineann leis an aeráid a d'fhulaing freagróirí go pearsanta nó a chonaic siad san áit a bhfuil cónaí orthu. Cuireann sé i láthair freisin na hábhair imní atá acu maidir leis an aeráid don todhchaí. Níos tábhachtaí fós, tugtar sa tuarascáil an chéad fhorbhreathnú uile-Eorpach ar chur chun feidhme na mbeart athléimneachta aeráide a mheastar a bheith ann — iad siúd a thuairiscigh freagróirí ar leibhéal an teaghlaigh agus a mbarúlacha ar bhearta arna gcur chun feidhme ag na húdaráis araon. Mar sin féin, ós rud é go bhfuil sé bunaithe ar shonraí féintuairiscithe agus ar imprisean na bhfreagróirí, ba cheart déileáil leis mar thástáil litmus seachas mar fhardal córasach d'iarraichtaí oiriúnúcháin.

Tá sé beartaithe go gcuideoidh an léargas seo ar an dearcadh maidir le hathléimneacht chomhchoiteann an Aontais i leith na haeráide atá ag athrú le hiarrachtaí a spriocdhírú faoi fhorbairtí beartais a rinneadh le déanaí agus atá ar siúl faoi láthair, amhail Straitéis an Aontais Eorpaigh um an Aontas Ullmhachta (CE, 2025b) agus an Creat Comhtháite Eorpach um Athléimneacht Aeráide agus Bainistiú Riosca atá ar na bacáin. Trí na torthaí a dhí-chomhiomlánú de réir limistéir gheografaigh agus grúpa shocheacnamaíoch, is féidir tuiscint a fháil ar na háiteanna agus na daoine is mó atá i mbaol agus a dteastaíonn an ghníomhaíocht is práinní uathu.

Bosca 1.1

Maidir leis an suirbhé

Ó 2020 i leith, tá suirbhé bliantúil ar mhórsála maidir le Maireachtáil agus Obair á reáchtáil ag Eurofound i ríomhshuirbhé an Aontais. Ar dtús, ceapadh é chun measúnú a dhéanamh ar thionchar phaindéim COVID-19 ar dhálaí maireachtála agus oibre daoine ar fud an Aontais Eorpaigh (AE). Ó 2022 ar aghaidh, leathnaíodh raon feidhme téamach an ríomhshuirbhé chun iarmhairtí fadtéarmacha na paindéime, an chogaidh san Úcráin agus an chostais mhaireachtála atá ag dul i méid a thomhas.

Dhírigh eagrán 2025 den suirbhé ar an aeráid agus ar an gcomhshaol. Áiríodh leis ceisteanna faoi thaithí daoine ar thionchair aeráide, imní faoi rioscaí amach anseo agus bearta athléimneachta arna ndéanamh ag freagróirí nó arna mbreathnú ina réimse féin.

Úsáideann an ríomhshuirbhé cur chuige samplála neamh-dhóchúlachta, bunaithe go príomha ar earcaíocht ar líne trí fhógraí spriocdhírthe ar na meáin shóisialta, arna bhforlíonadh le sampláil liathróid sneachta. Níl an sampla a eascraíonn as sin ionadaíocht ar an bpobal i gcoitinne. Ina theannta sin, iartar ar fhreagróirí ó bhabhtaí suirbhé roimhe seo páirt a ghlacadh i dtionnta ina dhiaidh sin. Dá réir sin, déantar an painéal a thabhairt cothrom le dáta go rialta ach ní dhéantar ionadaíocht air.

Chun ionadaíocht an tsuirbhé a fheabhsú, cuireadh ualú iarshrathaithe i bhfeidhm chun an sampla a ailíniú le comhdhéanamh déimeagrafach dhaonra AE-27 agus le comhdhéanamh déimeagrafach gach Ballstáit aonair. In 2025, bhí tosca ualaithe bunaithe ar inscne, aois, leibhéal oideachais agus réigiún.

Idir an 1 Aibreán agus an 4 Meitheamh 2025, bhailigh an ríomhshuirbhé freagraí ó thart ar 27,000 rannpháirtí ar fud 27 mBallstát an Aontais. Astu seo, ba fhreagróirí painéil iad 16,500 díobh agus earcaíodh 10,500 díobh as an nua trí chainéil meán sóisialta (lena n-áirítear fógraí ar Instagram agus Facebook, chomh maith le poist orgánacha). Bhí sprioc íosta 500 freagróir in aghaidh na tíre ann, sprioc a bhain formhór na mBallstát amach cé is moite den Chipir, de Lucsamburg agus de Mhálta. Bhí méideanna samplacha níos mó ná 1,000 freagróir ag ceithre thír déag.

Bailíodh faisnéis sa suirbhé faoi shaintréithe na bhfreagróirí (aois, inscne, tionacht, éascaíocht foircinn a dhéanamh, sláinte fhéinmheasúnaithe, cineál teaghlaigh, agus suíomh geografach agus méid an uirbithe freisin). Leis an bhfaisnéis sin, bhíodas in ann freagraí a chur i gcomparáid le chéile i measc grúpaí éagsúla. Soláthraíonn an tuarascáil staitisticí tuairisciúla. Mar sin féin, rinneadh anailísí cúlchéimnithe freisin chun a thástáil an raibh na difríochtaí suntasach ó thaobh staidrimh de agus bailí tar éis saintréithe freagróra eile a rialú. Ní thuairiscítear san fhoilseachán seo ach torthaí a bailíochtaíodh ar an mbealach seo.

Ciallaíonn an cur chuige samplála neamh-dhóchúlachta nár cheart breathnú ar an staidreamh tuairisciúil mar mheastacháin bheachta do dhaonra iomlán an Aontais, d'ainneoin an ualaithe dhéimeagrafaigh. Mar sin féin, tá na caidrimh, na sásraí agus na treochtaí a sainnaithníodh bailí ó thaobh staidrimh de agus inaistrithe.

Is féidir tuilleadh eolais faoin suirbhé a fháil [anseo](#).

2 Tionchair a bhaineann leis an aeráid a bhraitheann freagróirí

Sa suirbhé cuireadh ceist ar fhreagróirí faoi na tionchair aeráide roghnaithe ⁽¹⁾ a bhí acu le 5 bliana anuas (féach larscríbhinn 1). Gabhann na freagraí braistintí na rannpháirtithe agus d'fhéadfadh tionchair a bhfuil cúiseanna iomadúla leo a bheith san áireamh iontu, nach bhfuil inchurtha go heisiach i leith an athraithe aeráide. Agus an caveat sin á chur san áireamh, thuairiscigh 80.5 % de na freagróirí go raibh tionchar amháin ar a laghad acu siúd a liostaítear sa suirbhé mar a léirítear i bhFíor 2.1. I dtéarmaí geografacha, ba iad freagróirí ó dheisceart agus ó lár na hEorpa na grúpaí leis an gcéatadán is airde daoine a thuairiscigh go raibh tionchar aeráide amháin ar a laghad acu, ag 86.1 % agus 85.3 % faoi seach.

Tá na torthaí sin comhsheasmhach le torthaí an tsuirbhé is déanaí ó BEI inar luaigh 80 % de fhreagróirí an Aontais gur fhulaing siad teagmhas adhaimsire amháin ar a laghad le 5 bliana anuas (BEI, 2024). Léiríonn céatadán ard na bhfreagróirí ó dheisceart na hEorpa a ndéanann tionchair éagsúla aeráide difear dóibh torthaí Eorabharaiméadar speisialta 2025 maidir leis an athrú aeráide (CE, 2025a). Tacaíonn sé freisin le béim EUCRA (EEA, 2024a) ar an bpráinn chriticiúil a bhaineann le haghaidh a thabhairt ar rioscaí aeráide sa réigiún sin.

Ba é teas an príomhthionchar a bhain leis an aeráid a bhí ag freagróirí an tsuirbhé. Le 5 bliana anuas, bhraith 49.7% de fhreagróirí an tsuirbhé go raibh siad róthe sa bhaile, 46.8% ina n-ionad oibre nó ina n-áit oideachais agus 60.7% nuair a bhí siad lasmuigh dá gcomharsanacht. Tugtar le fios leis sin gur príomhbhealach chun tionchair an teasa ar shláinte, ar fholláine agus ar tháirgiúlacht daoine a laghdú é a áirithiú go mbeidh foirgnimh an Aontais agus an timpeallacht mhaireachtála agus oibre níos leithne athléimneach ó thaobh teasa de (Martinez et al., 2025; EEA, 2022a).

Ar an iomlán, thuairiscigh 34 % de na freagróirí méadú a mheastar a bheith tagtha ar mhuisct nó ar ghiotáin tic le 5 bliana anuas. Bíonn tionchar ag an aeráid atá ag athrú (EEA, 2022a) ar an bhflúirse veicteoirí, ar fhad an tséasúir greimithe agus ar an dóchúlacht go dtarchuirfear galair. Bhí an céatadán is airde díobh siúd a bhfuil níos mó greim orthu i ndeisceart agus i lár-oirthear na hEorpa (Fíor 2.1), lena n-áirítear an Chipir (60.9 %), an Ghréig (59.0 %) agus an Chróit (57.7 %).

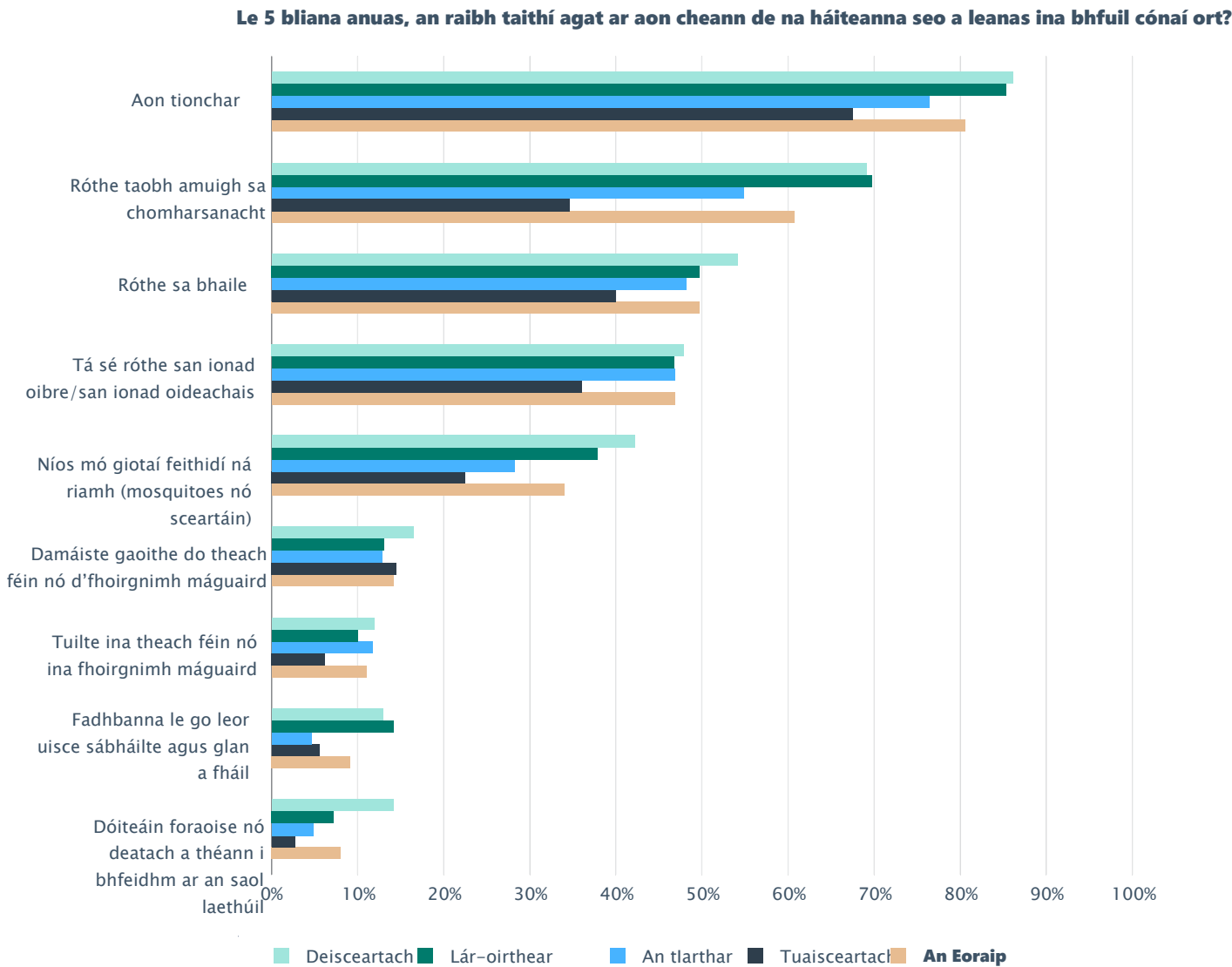
Is ábhar imní é sin ó thaobh na sláinte poiblí de, ós rud é go bhfuil láithreacha dheimhnithe ag na tíortha sin de mhuisctí ionracha Aedes (ECDC, 2025) a d'fhéadfadh dengue, Zika agus chikungunya a iompar. Tá mosquitoes dúchasacha Culex pipiens (ECDC, 2023) acu freisin atá in ann fiabhras na Níle Thiar a scaipeadh.

Rinne 14.1 % de na freagróirí damáiste gaoithe do thithe nó d'fhoirgnimh in aice láimhe le 5 bliana anuas. Seachas sin, bhí tionchar ag thart ar an deichiú cuid de na freagróirí ar gach tionchar eile ar an aeráid (féach Fíor 2.1).

Bhí difríochtaí suntasacha idir na tíortha i dtéarmaí chéatadán na bhfreagróirí a raibh na tionchair acu. Mar shampla, bhí an taithí ar dhamáiste gaoithe do thithe nó d'fhoirgnimh na bhfreagróirí in aice láimhe is forleithne in Éirinn (43.3 % de na freagróirí) ach freisin sa Chróit (29.4 %) agus san Ungáir (26.6 %).

1 Tá liosta na dtionchar aeráide atá san áireamh sa suirbhé neamh-uileghabhálach. Ba iad Eurofound agus EEA a thiomsaigh é i gcomhar le heagraíochtaí comhpháirtíochta na Faireachlainne Eorpaí um an Aeráid agus Sláinte. Bhí an liosta á threorú ag na rioscaí aitheanta do rathúnas agus d'fholláine dhaonra na hEorpa a bhaineann leis an athrú aeráide (LEE, 2024a; EEA, 2025c). Cuireadh fad an tsuirbhé san áireamh sa roghnú deiridh míreanna atá le cur san áireamh.

Fíor 2.1 Céatadán na bhfreagróirí a raibh tionchair aeráide acu ina gceantar féin, de réir réigiún Eorpach

Nótaí: Is iad seo a leanas na grúpálacha geografacha a úsáidtear sa chairt seo agus sna cairteacha seo a leanas: lár-oirthear na hEorpa (an Bhulgáir, an tSeicia, an Ungáir, an Pholainn, an Rómáin agus an tSlóvaic); tuaisceart na hEorpa (an Danmhairg, an Eastóin, Éire, an Fhionlainn, an Laitvia, an Liotuáin agus an tSualainn); deisceart na hEorpa (an Chipir, an Chróit, an Ghréig, an Iodáil, Málta, Montainéagró, an Phortaingéil, an tSlóivéin agus an Spáinn); iarthar na hEorpa (an Ostair, an Bheilg, an Fhrainc, an Ghearmáin, Lichtinstéin, Lucsamburg, an Ísiltír agus an Eilvéis).

Tá torthaí an tsuirbhé le haghaidh tíortha aonair le fáil san [amharcóir idirghníomhach](#).

Foinse: EEA bunaithe ar Eurofound, 2025.

Ba iad freagróirí ón nGréig (41.1 %), ón bPortaingéil (35.2 %) agus ón gCipir (20.3 %) ba choitianta a d'fhulaing falscaithe agus a ndéatach, i gcomparáid le 8 % ar an meán ar fud na hEorpa ina hiomláine. Léirigh céatadán na bhfreagróirí a d'fhulaing tuilte le 5 bliana anuas patrún na dtuilte mórsála le linn an ama sin. Mar shampla, thuairiscigh céatadán i bhfad níos airde de fhreagróirí san Ostair (25.9%) agus sa tSlóivéin (19.1%) gur fhulaing siad tuilte ná an meán Eorpach foriomlán de 11%.

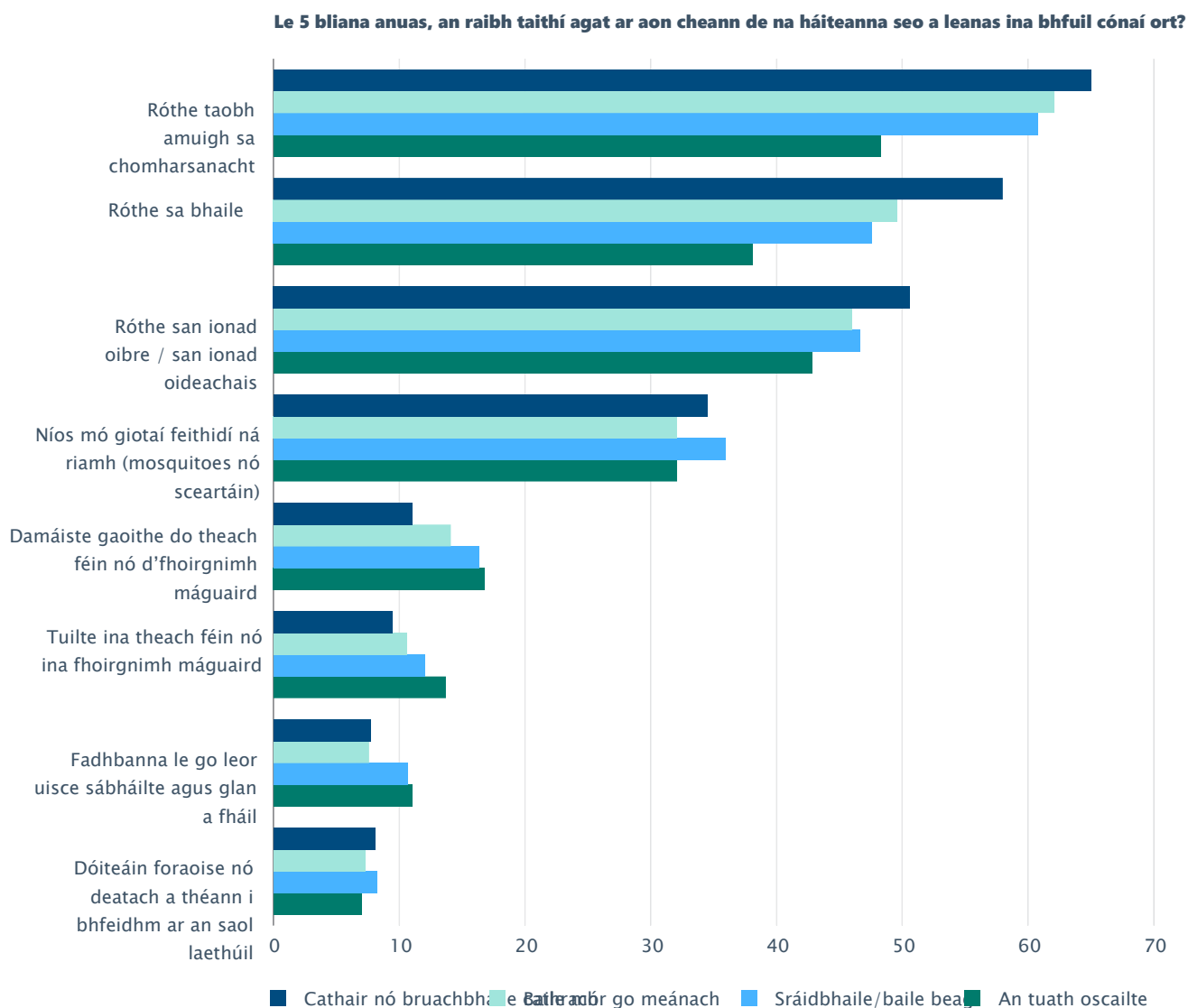
Bhí tionchair a bhain leis an aeráid le brath ar bhealach éagsúil ag brath ar cé acu a bhí nó nach raibh cónaí ar fhreagróirí i suíomh uirbeach nó tuaithe. Tháinig méadú ar

2 Tionchair a bhaineann leis an aeráid a bhraitheann freagróirí

chéatadán na bhfreagróirí a raibh teas orthu, laistigh agus lasmuigh araon, leis an leibhéal uirbithe atá ag dul i méid (Fíor 2.2).

I gcodarsnacht leis sin, bhí céatadáin níos ísle de fhreagróirí ag suíomhanna níos uirbithe a thuairiscigh go raibh tionchar ag gaoth, tuilte nó saincheisteanna maidir le rochtain ar uisce orthu. D'fhéadfadh sé sin an leibhéal níos airde cosanta ar thuilte i gcathracha a léiriú i gcomparáid le limistéir nach bhfuil an daonra chomh dian sin iontu nó d'fhéadfadh sé rochtain mhaith ar bhonneagar a léiriú, amhail soláthar uisce poiblí, i gcathracha.

Fíor 2.2 Céatadán na bhfreagróirí a raibh tionchair aeráide acu ina gceantar, de réir leibhéal féintuairiscithe uirbithe.

Foinse: EEA bunaithe ar Eurofound, 2025.

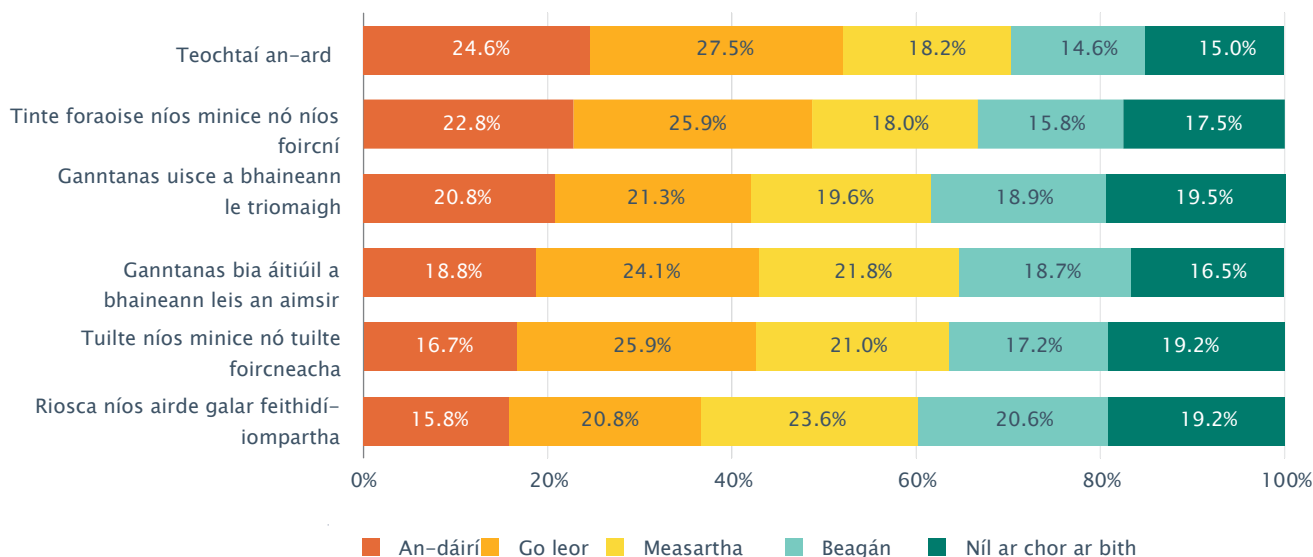
3 Imní faoi thionchair aeráide amach anseo

Bhí níos mó ná leath de na freagróirí (52.1%) an-bhuartha nó an-bhuartha faoi theochtaí an-ard a chuirfeadh isteach ar an saol laethúil agus ar an bhfolláine sa todhchaí. Ba é an dara saincheist ba mhó a bhain le freagróirí ná dóiteáin foraoise níos minice nó níos foircní; Dúirt 48.7% go raibh siad seo an-ábhartha nó go leor. Comhthacaíonn sé sin le EUCRA a shainaithin teas agus falscaithe mar cheann de na rioscaí is tromchúisí do shláinte an duine agus a éilíonn an ghníomhaíocht is práinní (EEA, 2024a).

Bhí líon comhchosúil freagróirí (idir 42% agus 43%) an-íomhaíoch nó an-íomhaíoch faoi rochtain laghdaithe ar bhia áitiúil/séasúrach nó ar uisce sábháilte agus tuilte níos minice nó níos foircní. Ba í an tsaincheist ba lú a bhain le freagróirí (Fíor 3.1) an dóchúlacht níos airde go bhfaigheadh siad galair ó mhuiscit nó ó ghreillí sceartáin.

Fíor 3.1 Céatadán na bhfreagróirí a bhfuil imní orthu faoi thionchair aeráide amach anseo

Cé chomh buartha is atá tú faoin tionchar a d'fhéadfadh a bheith ag na saincheistanna sin ort amach anseo?

Tá na sonraí seo bunaithe ar an tsuirbhé le haghaidh tíortha aonair le fáil san [amharcóir idirghníomhach](#).

Foinse: EEA bunaithe ar Eurofound, 2025.

Tá deighilt gheografach shoiléir sa leibhéal imní maidir le gach guais. Bhí imní ar dhá oiread freagróirí i ndeisceart na hEorpa, i gcomparáid le tuaisceart na hEorpa, faoi theochtaí arda amach anseo (61 % i gcomparáid le 29.9 %), tuilte níos foircní nó níos minice (50.2 % i gcomparáid le 25.3 %) agus dóiteáin foraoise níos minice nó níos minice (58.8 % i gcomparáid le 29.9 %).

Bhí céatadán níos airde de fhreagróirí ó oirthuaisceart na hEorpa an-íomhaíoch nó an-íomhaíoch faoin ionchas go ndéanfaí galair a tholadh ó shceartáin nó ó mhuiscití i gcomparáid leo siúd ó thuaisceart na hEorpa (45.1 % i gcomparáid le 29.1 %), rochtain ar uisce le haghaidh úsáid laethúil (54.3 % i gcomparáid le 23.2 %) agus rochtain ar bhia (53.1 % i gcomparáid le 29.9 %).

Féach an [breathnóir idirghníomhach](#) chun miondealú mionsonraithe a fháil ar na freagraí do thíortha aonair.

4 Bearta maidir le hathléimneacht in aghaidh an athraithe aeráide arna dtuairisciú ag freagróirí

Cé go bhfuil creat beartais láidir ag an Aontas agus ag na Ballstáit aonair chun tacú leis an oiriúnú don athrú aeráide, tá faisnéis theoranta ann maidir le gníomhaíochtaí a chuirtear chun feidhme agus maidir lena n-éifeachtacht. Cuireann sé sin bac ar thuiscint iomlán ar dhul chun cinn na hEorpa i dtreo athléimneacht in aghaidh an athraithe aeráide (EEA, 2025a).

Cuidíonn torthaí an tsuirbhé a chuirtear i láthair sa chaibidil seo le léargas a thabhairt ar leibhéal chur chun feidhme na mbeart athléimneachta aeráide ar fud na hEorpa. Iarradh ar fhreagróirí an tsuirbhé a dheimhniú an raibh bearta áirithe athléimneachta aeráide i bhfeidhm dá dteaghlach nó nach raibh agus ceisteanna a fhreagairt faoi ghníomhaíochtaí faoi stiúir údaráis a rannchuidíonn le hathléimneacht aeráide a chonaic siad ina réimse ⁽²⁾ (Tábla 1.1). Áiríodh ar na bearta a liostaítear tionscnaimh atá bunaithe ar bhonneagar (a éilíonn bearta idirghabhála fisiciúla) agus tionscnaimh nach bhfuil bunaithe ar bhonneagar araon.

Is féidir na bearta athléimneachta aeráide a liostaítear a ailíniú le céimeanna éagsúla den timthriall bainistithe géarchéime:

- cosc (éifeachtaí géarchéime nó tubaiste roimh an imeacht a íoslaghdú);
- ullmhacht (pleanáil conas freagairt);
- freagairt (gníomhaíochtaí le linn géarchéime nó tubaiste chun a tionchar a íoslaghdú);
- téarnamh (filleadh ar an gcaoi a raibh cúrsaí roimh ghéarchéim nó tubaiste) (EEA, 2017; CE, 2025c).

Tábla 1.1 Bearta athléimneachta a áirítear sa suirbhé

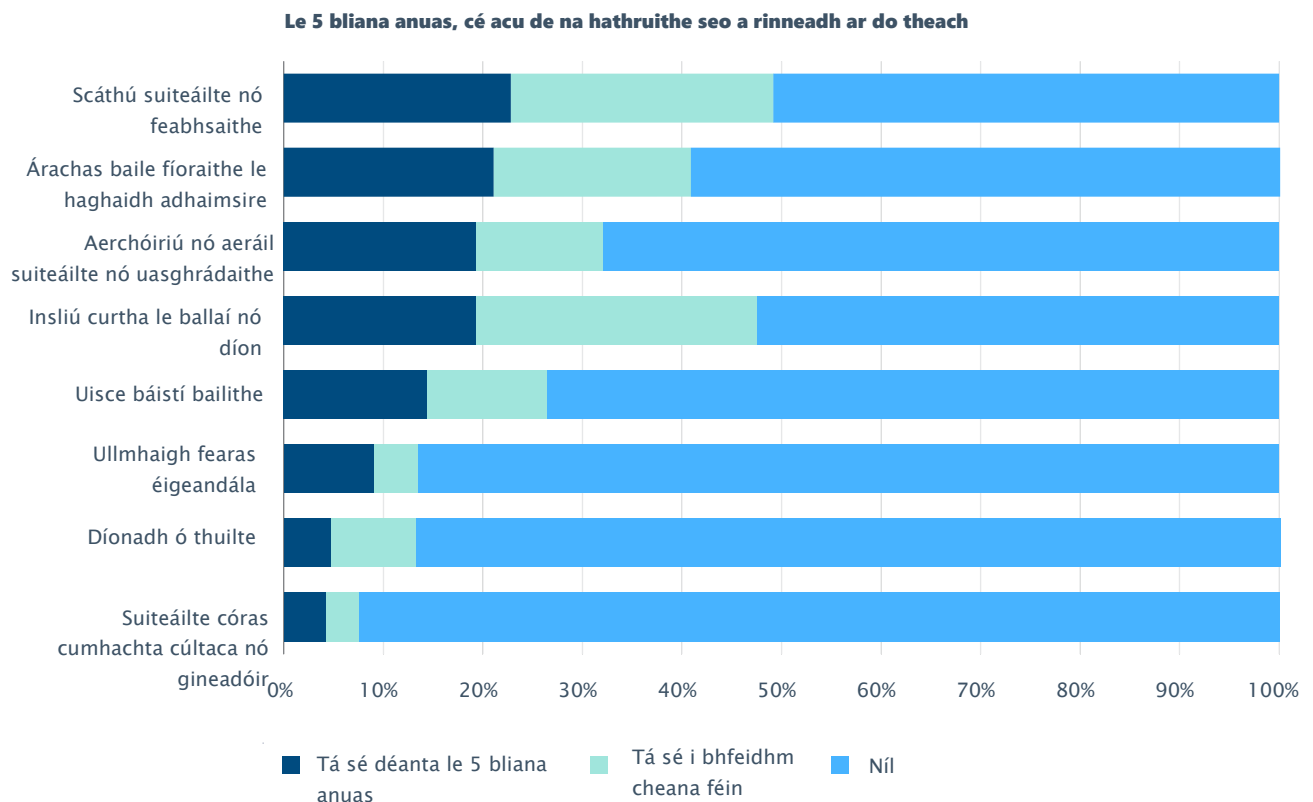
	Beart maidir le hathléimneacht in aghaidh an athraithe aeráide	Bunaithe ar bhonneagar?	Céim an timthrialla bainistithe géarchéime
Leibhéal teaghlaigh	Insliú ballaí nó dín	Tá	Ullmhacht
	Aerchóiriú nó aeráil	Tá	Ullmhacht
	Scáthú	Tá	Ullmhacht
	Díonadh ó thuille	Tá	Ullmhacht
	Bailiú uisce báistí	Tá	Ullmhacht
	Córas nó gineadóir cumhachta cúlta	Tá	Ullmhacht
	Pacáiste éigeandála	Níl	Ullmhacht/Freagairt
	Árachas baile a chlúdaíonn teagmhais adhaimsire	Níl	Ullmhacht/Téarnamh
Faoi stiúir an údaráis	Rabhaidh nó foláirimh maidir le teagmhais adhaimsire	Níl	Ullmhacht
	Feachtais feasachta maidir le rioscaí agus gníomhaíochtaí atá le déanamh i gcás adhaimsire	Níl	Ullmhacht
	Níos mó crann á gcur nó rochtain níos fearr ar spásanna glasa	Tá	Cosc
	Ionaid fuaraithe a sholáthar	Tá	Ullmhacht
	Athruithe ar sceidil oibre/oideachais chun gníomhaíochtaí sna huaireanta nó sna laethanta is teo a sheachaint	Níl	Ullmhacht/Freagairt
	Tuile a chosc	Tá	Cosc
	Srianta ar úsáid uisce le linn triomaigh	Níl	Ullmhacht/Freagairt
	Bearta rialaithe le haghaidh muiscítí	Níl	Cosc
Tabhair faoi deara: Féach larscríbhinn 1 chun ceisteanna a bhaineann le bearta athléimneachta aeráide a fhrámú go beacht.			
Foinse: EEA bunaithe ar Eurofound, 2025.			
(2) Níor sonraíodh an téarma 'do limistéar' a thuilleadh sa suirbhé agus fágadh ar oscailt don ateangaireacht é.			

2 Níor sonraíodh an téarma 'do limistéar' a thuilleadh sa suirbhé agus fágadh ar oscailt don ateangaireacht é.

4.1 Athléimneacht ar leibhéal an teaghlaigh

Cé go raibh ceann amháin ar a laghad de na bearta athléimneachta aeráide liostaithe sa tsuirbhé i bhfeidhm sa bhaile ag 77,9 % de na freagróirí, ní raibh aon cheann de na bearta i bhfeidhm i níos mó ná leath de thithe na bhfreagróirí (Fíor 4.1). D'fhéadfadh sé nach mbeadh roinnt beart (e.g. promhadh tuilte) ábhartha do shuíomhanna ina bhfuil guaiseacha ar leith in easnamh. Mar sin féin, bhí bearta níos uilíche i bhfeidhm ag céatadán íseal freagróirí (e.g. trealamh éigeandála nó foinse cumhachta cúltaca). Go ginearálta, tugann na torthaí le fios go bhfuil tearc-ullmhacht fhoriomlán ann do ghuaiseacha aeráide agus do ghéarchéimeanna eile ar leibhéal an teaghlaigh ar fud na hEorpa.

Fíor 4.1 Céatadán na bhfreagróirí a bhfuil bearta athléimneachta aeráide acu sa bhaile

Tabhair faoi deara: Tá torthaí an tsuirbhé le haghaidh tíortha aonair le fáil san amharc idirghníomhach r.
 Foinse: EEA bunaithe ar Eurofound, 2025.

4 Bearta maidir le hathléimneacht in aghaidh an athraithe aeráide arna dtuairisciú ag freagróirí

Tá dhá cheann de na bearta is coitianta a dhéantar sa bhaile deartha chun aghaidh a thabhairt ar theas. Ba é scáthú feabhsaithe an beart ba choitianta a bhí i bhfeidhm i dtithe; Thuairiscigh 49.2% de na freagróirí gur chuir siad an méid sin i bhfeidhm. Is beart oiriúnaithe réasúnta inacmhainne é agus tá scáthú inmheánach agus seachtrach araon éifeachtach chun teochtaí inmheánacha foirgneamh a ísliú (Martinez et al., 2025).

Ba é an dara beart ba choitianta ná díonta agus ballaí a insliú (47.6%). I bhfoirgnimh dhea-dheartha, is féidir leis sin róthéamh a laghdú ach i bhfoirgnimh nach bhfuil aeráil, scáthú ná mais theirmeach leordhóthanach acu is féidir leis róthéamh a dhéanamh níos measa (Martinez et al., 2025); dá bhrí sin, braitheann éifeachtacht an bhirt seo ar a chomhthéacs. Mar shampla, i Suirbhé Eorpach 2023 ar loncam agus Dálaí Maireachtála, níor mheas ach 24.2 % de na freagróirí ar fud 16 thír Eorpacha go raibh córas fuaraithe agus insliú teirmeach a dteaghaise leordhóthanach chun an teaghais a choinneáil fionnuar go leor le linn an tsamhraidh (Eurostat, 2023).

Ar an iomlán, thuairiscigh 32.1 % de na freagróirí go bhfuil aerchóiriú nó aeráil suiteáilte nó uasghrádaithe acu. Cé gur féidir le haerchóiriú a bheith éifeachtach chun an tsláinte a chosaint, go háirithe do dhaoine leochaileacha, is sampla de mhí-oiriúnú é úsáid fhorleathan aerchóiriúcháin. Mar thoradh air sin, bíonn fadhbanna ann a bhaineann le buaicéileamh leictreachais agus is féidir leis an teas a ghintear le trealamh cur le héifeachtaí teasoileáin uirbeacha (EEA, 2022c).

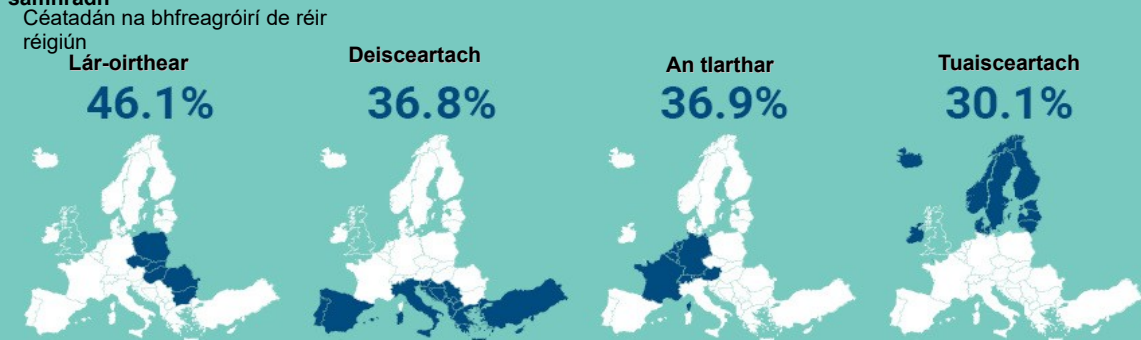
Ina theannta sin, éilíonn fuarú meicniúil — aerchóiriú, aeráil ghníomhach nó úsáid gaothrán — infheistíocht tosaigh agus tomhaltas leictreachais araon agus, dá bhrí sin, gineann sé costais bhreise do theaghlaigh. D'fhéadfadh sé seo cosc a chur ar dhaoine bearta den sórt sin a shuiteáil nó a úsáid.

Nuair a fiafraíodh díobh an raibh sé d'acmhainn acu a dteach a choinneáil fionnuar go leor sa samhradh, d'fhreagair 38.2% de fhreagróirí an tsuirbhé go diúltach. Fuarthas an céatadán is airde de na freagróirí nach raibh sé d'acmhainn acu a mbaile a choinneáil fionnuar sa samhradh i lár-oirthear na hEorpa (46.1 %) i gcomparáid le 30.1 % i dtuaisceart na hEorpa (Fíor 4.2).

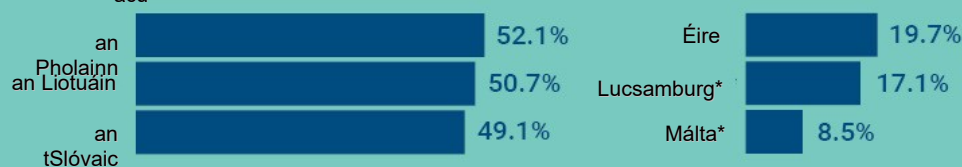
Fíor 4.2 Céatadán na bhfreagróirí nach bhfuil sé d'acmhainn ag a dteaghlaigh an teach a choinneáil fionnuar go leor sa samhradh

An féidir leat do theach a choinneáil fionnuar go leor i rith an tsamhraidh?

Céatadán na bhfreagróirí nach bhfuil sé d'acmhainn ag a dteaghlaigh an teach a choinneáil fionnuar go leor sa samhradh

Tíortha a bhfuil an céatadán is airde acu agus tíortha a bhfuil an céatadán is ísle acu

Céatadán na bhfreagróirí de réir acmhainní airgeadais, tionachta, aoise agus comhdhéanamh teaghlaigh

Éascaíocht a dhéanamh feirceann le chéile

Le deacracht nó deacracht mhór

Éasca nó an-éasca

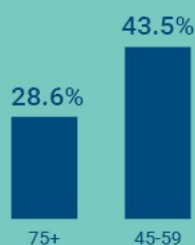
Úinéireacht bhaile

Cíosáí

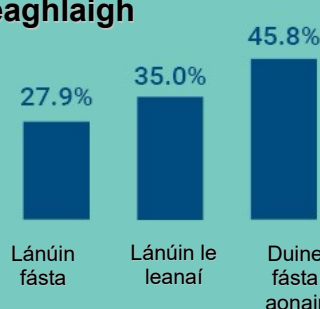
Úinéir

Aois

Comhdhéanamh teaghlaigh

* lontaofacht íseal mar gheall ar mhéid sampla íseal

Foinse: EEA bunaithe ar Eurofound, 2025.

4 Bearta maidir le hathléimneacht in aghaidh an athraithe aeráide arna dtuairisciú ag freagróirí

Ar an iomlán, thuairiscigh 40.8% de na freagróirí go raibh árachas baile adhaimsire acu. Bhí difríochtaí suntasacha idir na tíortha maidir le cé mhéad freagróir a thuairiscigh go raibh árachas baile adhaimsire acu. Sa tSualainn, bhí sé ag 17.4 % de na freagróirí i gcomparáid le 70.1 % i Lucsamburg.

Bíonn tionchar ag na córais árachais éagsúla atá i bhfeidhm i ngach tír ar infhaighteacht agus inacmhainneacht árachais. De réir an Údaráis Eorpaigh um Árachas agus Pinsin Cheirde (2024), bhí na scóir bearna cosanta is airde ag an nGréig, ag an Iodáil agus ag an Rómáin le haghaidh tubaistí nádúrtha mar gheall ar mheascán guaiseacha in éineacht le treá árachais íseal. Fuarthas amach go raibh árachas tuilte thar a bheith neamh-inacmhainne i limistéir ardriosca sa Pholainn agus sa Phortaingéil, agus ina dhiaidh sin roinnt réigiún sa Chróit, sa Ghearmáin agus sna Stáit Bhaltacha (Tesselaar et al., 2020). Léiríonn torthaí shuirbhé Eurofound (2025) a tuairiscíodh anseo na patrúin sin go pointe áirithe (féach an breathnóir idirghníomhach). Mar sin féin, ba cheart iad a láimhseáil go cúramach toisc nach raibh an sampla suirbhé ionadaíoch agus go ndearna freagróirí féintuairisciú ar an bhfaisnéis. Ina theannta sin, d'fhéadfadh cumhdach árachais féintuairiscithe a bheith faoi réir claontachta aisghairme, toisc go bhféadfadh sé nach gcuimhneodh freagróirí go cruinn ar théarmaí sonracha a bpolasaithe maidir le cosaint adhaimsire ná nach dtuigfidís go cruinn iad.

Dúirt níos mó ná an ceathrú cuid de fhreagróirí an tsuirbhé go mbailíonn siad uisce báistí sa bhaile lena úsáid i dtréimhsí tirime. I dtíortha áirithe, amhail an Bheilg, an tSeicia agus an tSlóivéin, bhí córas bailithe uisce báistí i bhfeidhm ag os cionn 40 % de na freagróirí. Thuairiscigh líon suntasach freagróirí go raibh córais bailithe uisce báistí suiteáilte acu sna 5 bliana roimhe sin (e.g. 26.7 % de fhreagróirí sa tSeicia, agus beagnach an ceathrú cuid de fhreagróirí san Eastóin agus sa tSlóvaic ina dhiaidh sin).

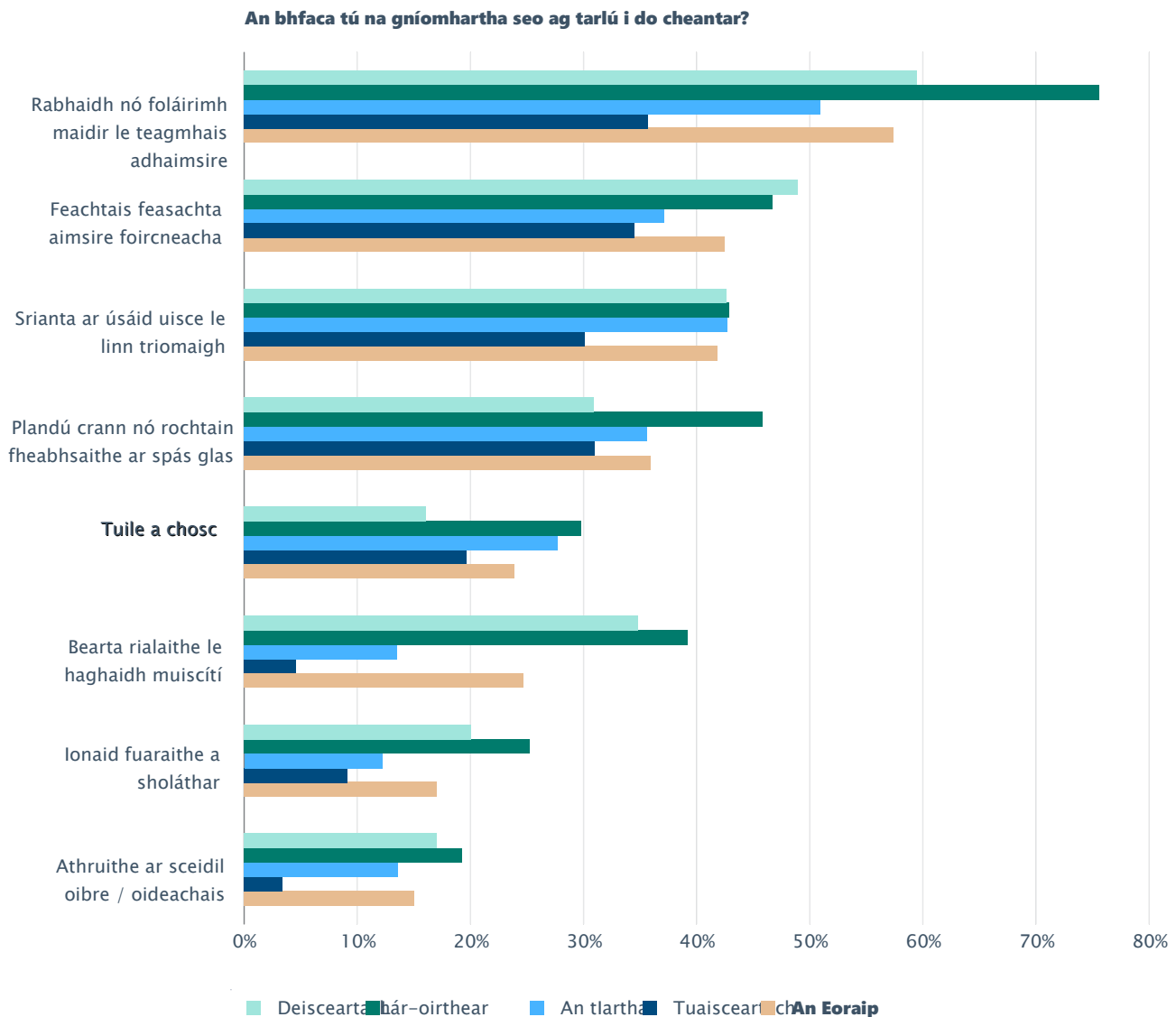
I measc na mbeart is lú a tuairiscíodh bhí promhadh tuilte; níor thuairiscigh ach 13.2 % de na freagróirí go raibh bearta i bhfeidhm acu. Níl cosaint ar thuilte ar leibhéal maoine infheidhme ach amháin i limistéir a d'fhéadfadh a bheith i mbaol tuilte agus éilíonn sé infheistíocht shuntasach agus athruithe struchtúracha ar an teaghais.

Mar sin féin, is beart simplí é trealamh éigeandála a ullmhú atá réasúnta saor a chur i bhfeidhm. Ina ainneoin sin, ní raibh trealamh i bhfeidhm ach i 13.5 % de theaghlaigh na bhfreagróirí. Sa Danmhairg, san Eastóin agus sa tSualainn, bhí an beart sin déanta ag céatadán suntasach freagróirí (níos mó ná 22 % de na freagróirí i ngach ceann de na tíortha sin) le 5 bliana anuas. D'fhéadfadh sé sin a bheith nasctha le hiarrataí a rinneadh le déanaí ar shaoránaigh óna rialtais go n-ullmhódh saoránaigh do ghéarchéimeanna a d'fhéadfadh a bheith ann a bhaineann le cogadh foghach na Rúise i gcoinne na hÚcráine.

4.2 Gníomhaíochtaí athléimneachta a bhraitear i réimsí na bhfreagróirí

Ar an iomlán, thuairiscigh 82,2 % de na freagróirí go bhfaca siad ceann amháin ar a laghad de na bearta athléimneachta aeráide faoi stiúir údaráis a liostaítear sa suirbhé ina gceantar áitiúil (Fíor 4.3). Na bearta is minice a thuairiscítear – luathrabhaidh agus foláirimh (arna dtuairisciú ag os cionn 57 % de na freagróirí) agus feachtais feasachta (arna gcur in iúl ag 45 % de na freagróirí) – comhfhreagraíonn siad do chumhdach maith le haghaidh na ngníomhaíochtaí sin i mbeartais oiriúnaithe náisiúnta agus i straitéisí sláinte náisiúnta (an Fhaireachlann Eorpach um an Aeráid agus Sláinte, 2022). Ina theannta sin, tá pleananna gníomhaíochta sláinte teasa — lena n-áirítear rabhaidh faoi theochtaí arda — i bhfeidhm i 19 gcinn de Bhallstáit AE-27 (LEE, 2024c). D'fhéadfadh sé sin míniú páirteach a thabhairt ar an líon ard freagróirí a thug rabhaidh agus foláirimh faoi deara.

Fíor 4.3 Céatadán na bhfreagróirí a thug bearta athléimneachta aeráide faoi deara ina réimse

Tá bearta a thugtar an tsuiriú le haghaidh tíortha aonair le fáil san amharcóir idirghníomhach.

Foinse: EEA bunaithe ar Eurofound (2025).

Tá córais luathrabhaidh ar cheann de na bearta is costéifeachtaí i gcoinne teagmhais adhaimsire (EEA, 2020; EEA, 2024b). Má úsáidtear i gceart iad, is féidir leo tionchair adhaimsire ar dhaoine a laghdú. Mar shampla, le linn thuilte lár na hEorpa in 2024, bhí líon na mbásanna níos ísle ná mar a bhí i dtuilte roimhe sin. Bhí sé seo in ainneoin go raibh an deascadh níos troime agus go raibh na tuilte ar scála níos mó. Cuireadh an líon níos ísle básanna i leith córais luathrabhaidh dhea-fheidhmiúla (Sannadh Aimsire Domhanda, 2024). Dá réir sin, ba cheart breathnú ar an mbarúil go bhfuil siad á n-úsáid go forleathan mar ghné dhearfach den ullmhacht don athrú aeráide.

Ina theannta sin, tháinig níos mó ná ceathrar as gach deichniúr freagróirí ar fheachtais feasachta maidir leis an athrú aeráide nó adhaimsir ina gceantar; d'fhéadfadh an cineál sin birt borradh a chur faoi éifeachtacht na luathrabhadh agus na bhfoláireamh. Tá eolas faoi conas gníomhú i gcás éigeandála fíor-riachtanach chun a áirithiú go mbeidh rabhaidh nó foláirimh arna n-eisiúint ag údarais éifeachtach (e.g. Diakakis et al., 2022).

4 Bearta maidir le hathléimneacht in aghaidh an athraithe aeráide arna dtuairisciú ag freagróirí

Sa suirbhé is déanaí ó BEI, leag 38 % de na freagróirí béim mar bheart oiriúnaithe tábhachtach ar oideachas a chur ar an bpobal maidir leis na hiompraíochtaí atá le glacadh chun fadhbanna a tharlaíonn mar gheall ar theagmhais adhaimsire a chosc nó chun freagairt dóibh (BEI, 2024).

Thuairiscigh 41.8 % de na freagróirí an tríú beart is minice a tugadh faoi deara – srianta ar úsáid uisce mar gheall ar thriomaigh. Tá méadú ag teacht ar an sciar de dhaonra an Aontais atá thíos leis an nganntanas uisce i gcomhthéacs an athraithe aeráide agus bhainistiú neamh-inbhuanaithe na n-acmhainní uisce araon (EEA, 2025d). Mar thoradh air sin, tá srianta úsáide uisce ag éirí níos coitianta. Mar shampla, leag 48 % de na pleananna gníomhaíochta aeráide bardasacha a cuireadh chun feidhme san Eoraip amach bearta caomhnaithe uisce (lena n-áirítear ciondail/srianta agus athúsáid uisce liath) (EEA, 2024b).

Ar an iomlán, thuairiscigh 35.9 % de na freagróirí go raibh níos mó crann á bplandáil nó go raibh rochtain níos fearr acu ar spásanna glasa ina limistéar. Ba é sin an beart athléimneachta aeráide bonneagarbhunaithe ba mhinice a luadh a roghnaigh freagróirí. Aithnítear réitigh dhúlra bhunaithe — i.e. bearta chun aghaidh a thabhairt ar thionchair aeráide atá spreagtha ag an dúlra nó a dtacaíonn an dúlra leo — i mbeartas an Aontais mar phríomhrogha maidir le hoiriúnú don athrú aeráide (e.g. CE, 2021) agus úsáidtear iad go minic cheana féin. Mar shampla, fuarthas amach in anailís ar phleananna gníomhaíochta aeráide uirbeacha san Eoraip go raibh bearta a bhaineann leis an gcomhshaol, leis an nglaslann agus leis an mbithéagsúlacht (EEA, 2024b) san áireamh i 9 as 10 bplean. I suirbhé BEI (2024), shainaithin 42 % de fhreagróirí an Aontais go bhfuil sé ar cheann de na príomhthosaíochtaí maidir le hoiriúnú áitiúil don athrú aeráide cathracha a fhuarú trí shráideanna a bhfuil crainn iontu a chur leis agus spásanna glasa a chruthú.

Thug 24.7% de na freagróirí faoi deara bearta rialaithe le haghaidh mosquitoes. Tugtar le fios i suirbhé a rinne an Lárionad Eorpach um Ghalair a Chosc agus a Rialú gur chuir 18 as 26 thír Eorpacha a d'fhreagair cineál éigin rialaithe muiscíte chun feidhme in 2021 (ECDC, 2021). Tá an aeráid i gcodanna móra den Eoraip ag éirí níos oiriúnaí do ghalair mhuiscít-iompartha (van Daalen et al., 2024) agus dá bhrí sin d'fhéadfaí a bheith ag súil le gá breise le húsáid an bhirt sin amach anseo.

Thuairiscigh beagán faoi bhun an ceathrú cuid de na freagróirí (23.9%) go raibh bearta coiscithe tuilte curtha i bhfeidhm ina gceantar féin. Is céatadán réasúnta ard é seo, toisc nach bhfuil gach duine ina chónaí i limistéar a éilíonn cosaint ó thuilte ó aibhneacha, cósta nó dromchla.

As na bearta uile a liostaítear, ba iad an dá fhreagróir ba lú a thuairiscigh gur tháinig siad chun cinn soláthar ionad fuaraithe (foirgnimh ina bhfuil aerchóiriú ar fáil don phobal) agus athruithe ar sceidil oibre nó oideachais chun an t-am is teo den lá a sheachaint.

I gcás go leor de na bearta athléimneachta aeráide faoi stiúir údaráis, ba é lár-oirthear na hEorpa an réigiún inar thuairiscigh an céatadán is airde freagróirí gur tháinig siad orthu. Ba é Tuaisceart na hEorpa an réigiún leis na céatadán is ísle i gcás go leor de na bearta a liostaítear (Fíor 4.3).

Is féidir difríochtaí suntasacha a fheiceáil i mbraistintí freagróirí ó thíortha éagsúla (féach an [breathnóir idirghníomhach](#)). Mar shampla, thug os cionn 90 % de na freagróirí sa Pholainn agus sa Phortaingéil rabhaidh faoi adhaimsir, i gcomparáid le 18.2 % sa Danmhairg nó 23.3 % sa tSualainn. Sa Phortaingéil agus sa Liotuáin, thug os cionn 70 % de na freagróirí faoi deara feachtais múscaillte feasachta san áit a bhfuil cónaí orthu.

Thuairiscigh beagnach 60 % de na freagróirí ón Ungáir go raibh níos mó crann agus spásanna glasa curtha ar fáil ina gceantar. Thuairiscigh céatadán ard freagróirí ón nGréig (45 %) agus ón Rómáin (os cionn 40 %) go raibh eolas acu ar ionaid fuaraithe ina gceantar féin. Bhí an céatadán is airde freagróirí ag an Ostair, ag an tSeicia agus ag an tSlóivéin a raibh bearta coiscithe tuilte feicthe acu ina gceantar (os cionn 40 %).

4.3 Difríochtaí idir freagróirí uirbeacha agus tuaithe

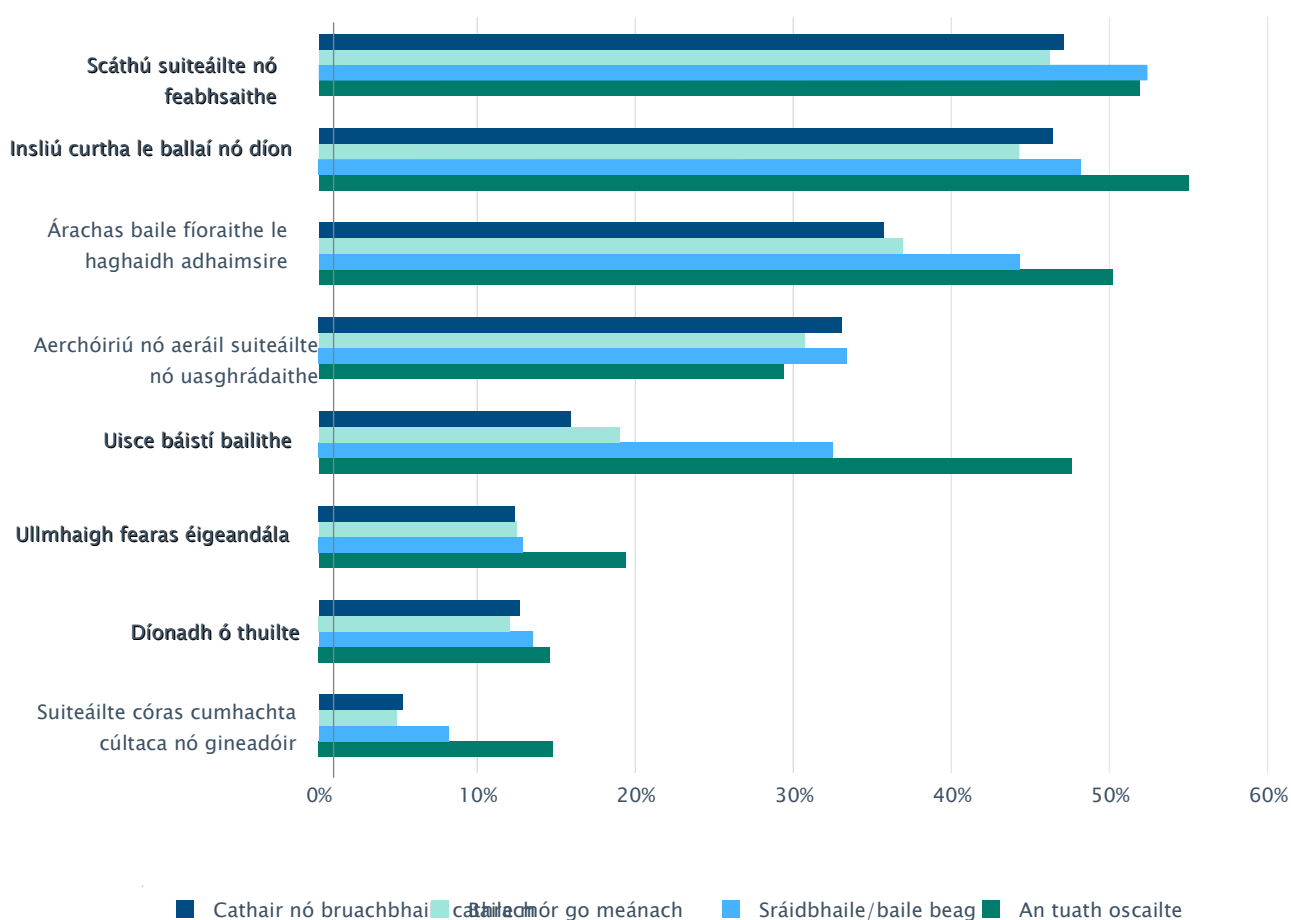
Maidir le hathléimneacht ar leibhéal teaghlaigh, bhí bearta athléimneachta aeráide curtha chun feidhme sa bhaile ag céatadán níos airde díobh siúd atá ina gcónaí faoin tuath oscailte i gcomparáid leo siúd atá ina gcónaí i gceantair níos uirbithe (Fíor 4.4).

Bhí córais bailithe uisce báistí ag thart ar thrí oiread freagróirí faoin tuath i gcomparáid leo siúd i gcathracha (47.6% agus 15.9%, faoi seach) nó soláthar/gineadóir cumhachta cúltaca (14.8% i gcomparáid le 5.3%). Is féidir é seo a mhíniú trí:

- céatadán níos airde de dhaoine i gceantair thuaithe a bhfuil cónaí orthu i dtithe seachas in árasáin (Eurostat, 2024);
- cásanna níos airde d'úinéireacht tí i gceantair thuaithe;
- gá níos mó le féintuilleamaí i gceantair thuaithe mar gheall ar dhlús íseal daonra in éineacht le bonneagar agus saoráidí tearca.

Fíor 4.4 Céatadán na bhfreagróirí a thuairiscíonn bearta athléimneachta aeráide ar leibhéal teaghlaigh, de réir leibhéal féintuairiscithe uirbithe

Le 5 bliana anuas, cé acu de na hathruithe seo a rinneadh ar do theach?

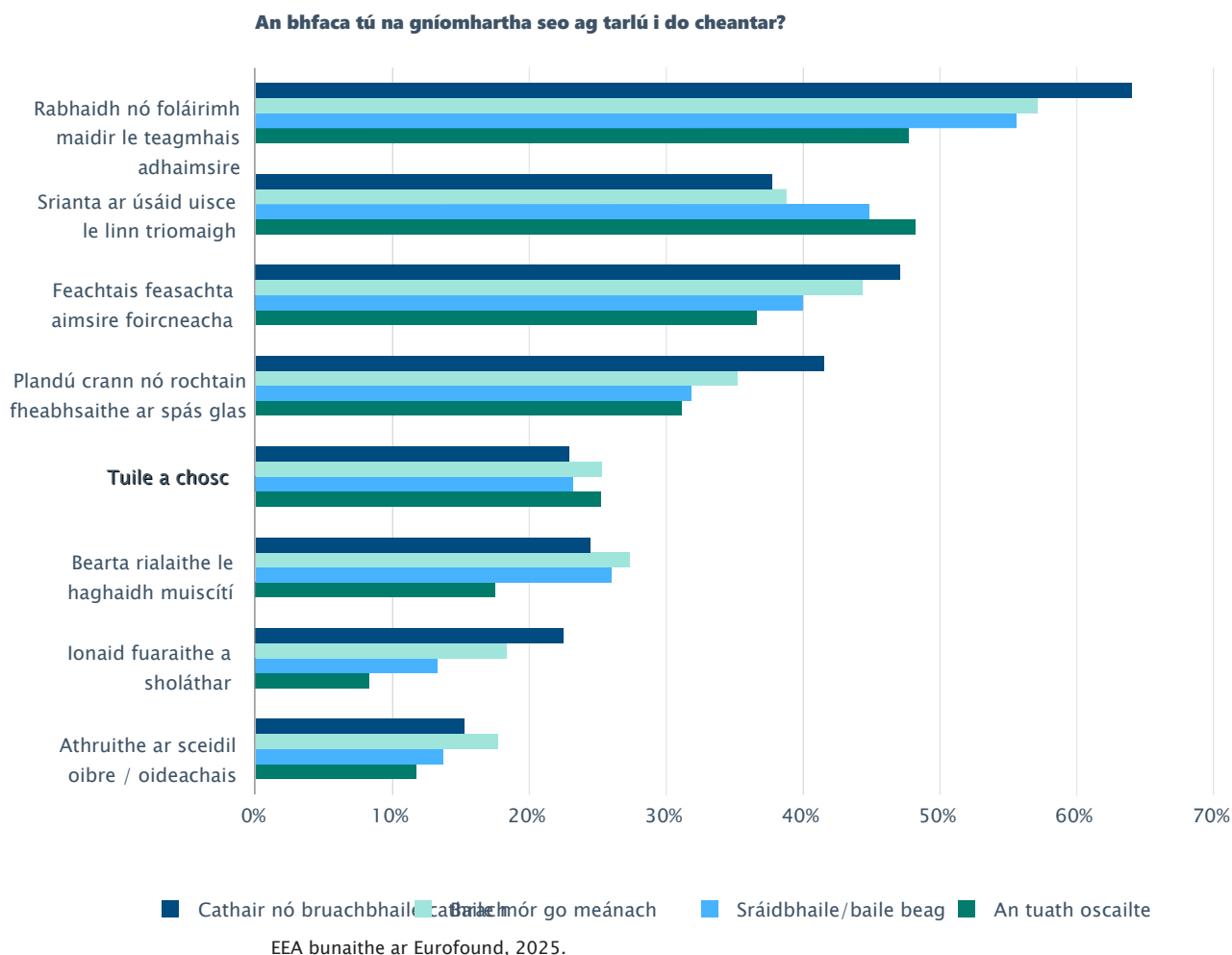
Foinse: EEA bunaithe ar Eurofound (2025).

4 Bearta maidir le hathléimneacht in aghaidh an athraithe aeráide arna dtuairisciú ag freagróirí

Os a choinne sin, thug céatadán níos airde freagróirí i gcathracha agus i mbailte formhór na mbearta athléimneachta aeráide faoi stiúir údaráis faoi deara i gcomparáid le freagróirí ó shráidbhailte agus ó cheantair thuaithe (cé is moite de shrianta ar úsáid uisce agus cosc ar thuilte ar dhócha go dtuairisceodh áitritheoirí tuaithe iad; Fíor 4.4). D'fhéadfadh sé sin a bheith mar gheall ar an dlús daonra níos airde i gcathracha agus, dá bhrí sin, neamhchosaint fhoriomlán níos airde daoine agus sócmhainní ar rioscaí aeráide, rud a mhéadaíonn an gá atá le bearta oiriúnúcháin agus a indéanta atá siad.

Mar sin féin, d'fhéadfadh sé a bheith ina léiriú freisin ar acmhainneacht níos airde na gcathracha móra gníomhú maidir le hoiriúnú. Mar shampla, tugadh le fios in anailís EEA a rinne sínitheoirí Chúnant na Méaraí don Aeráid agus d'Fhuinneamh roimhe seo gur dóchúla go gcuirfeadh bardais a bhfuil níos mó ná 50,000 áitritheoir iontu gníomhaíochtaí chun feidhme a dhíríonn ar theochtaí arda, amhail plandáil crann agus glasú uirbeach, i gcomparáid le bardais níos lú (EEA, 2020). Ina theannta sin, is iondúil go mbíonn bardais agus bailte beaga chun deiridh ar chathracha i dtéarmaí measúnuithe riosca agus leochaileachta aeráide, tacaíocht pholaitiúil do ghníomhaíochtaí oiriúnúcháin agus infhaighteacht cistiúcháin oiriúnúcháin (EEA, 2020; Venner et al., 2025).

Fíor 4.5 Céatadán na bhfreagróirí a mheasann bearta athléimneachta aeráide faoi stiúir údaráis, de réir leibhéal féintuairiscithe uirbithe

5 Difríochtaí idir grúpaí freagróra

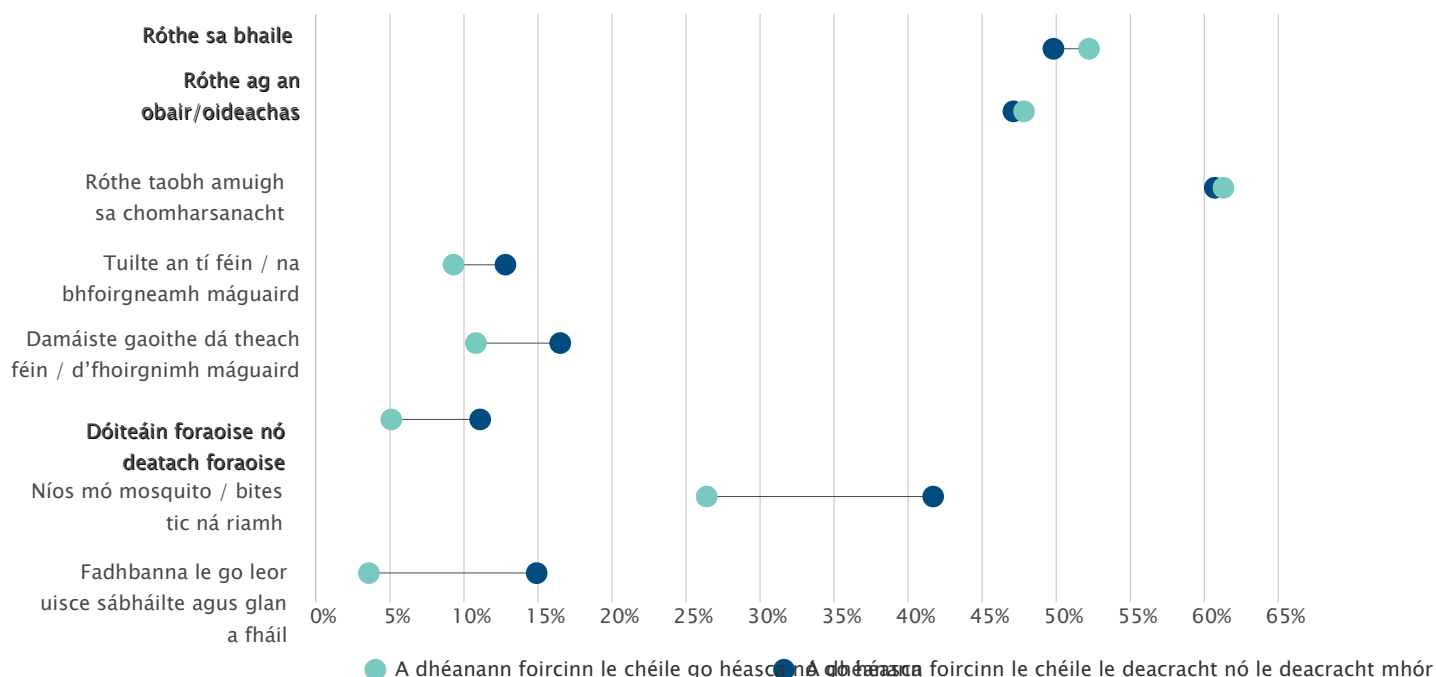
5.1 Acmhainn airgeadais teaghlaigh

Measadh acmhainní airgeadais teaghlaigh trí fhiafraí de na freagróirí cé chomh héasca nó cé chomh deacair is atá sé dóibh foircinn a chomhlíonadh ⁽³⁾. I gcás beagnach gach guais aeráide — cé is moite de theas — tagann céatadán níos airde de na freagróirí a d'fhreagair go ndéanann siad foircinn le deacracht nó deacracht mhór a tuairiscíodh go ndearnadh difear dóibh le 5 bliana anuas i gcomparáid leo siúd a d'fhreagair go raibh sé an-éasca nó éasca foircinn a bhaint amach.

Níos mó ná dhá oiread líon na bhfreagróirí ón ngrúpa a bhí ag streachailt ó thaobh airgeadais de faoi deara falscailte nó deataigh san áit ina gcónaíonn siad i gcomparáid le freagróirí a dhéanann foircinn le chéile go héasca nó go héasca. Bhain an difríocht choibhneasta is mó idir na freagróirí a bhfuil deacrachtaí acu agus nach bhfuil deacrachtaí acu foircinn a dhéanamh le fadhbanna a bhaineann le rochtain ar uisce sábháilte agus glan. Ceithre huaire níos mó teaghlach a bhí ag streachailt ná teaghlaigh a bhí slán ó thaobh airgeadais de, bhí fadhbanna acu sa réimse sin.

Ní nach ionadh sa chomhthéacs sin, bhí na leibhéil imní faoi thionchair amach anseo níos airde freisin i measc na ndaoine sin a bhí ag streachailt chun foircinn a bhaint amach le haghaidh beagnach gach tionchair. Ba é an t-aon eisceacht a bhí ann teochtaí arda amach anseo; chuir céatadán chomhchosúla de fhreagróirí i ngach grúpa imní in iúl faoi sin (Fíor 5.1).

Fíor 5.1 Céatadán na bhfreagróirí a raibh tionchair aeráide acu ina gceantar, de réir acmhainní airgeadais teaghlaigh

Foinse: EEA bunaithe ar Eurofound, 2025.

3 Cuireadh an cheist mar seo a leanas: Féadfaidh foinsí éagsúla ioncain a bheith ag teaghlach agus féadfaidh níos mó ná ball amháin den teaghlach ranníocaíocht a dhéanamh leis. Ag smaoineamh ar ioncam míosúil iomlán do theaghlaigh, an bhfuil do theaghlach in ann foircinn a chomhlíonadh ... ". Ba iad seo a leanas na roghanna freagraí: 'Le deacracht mhór', 'Le deacracht mhór', 'Le roinnt deacrachta', 'Go héasca go héasca', 'Go héasca', 'An-éasca', 'Níl a fhios agam' agus 'B'fhearr gan freagra a thabhairt'.

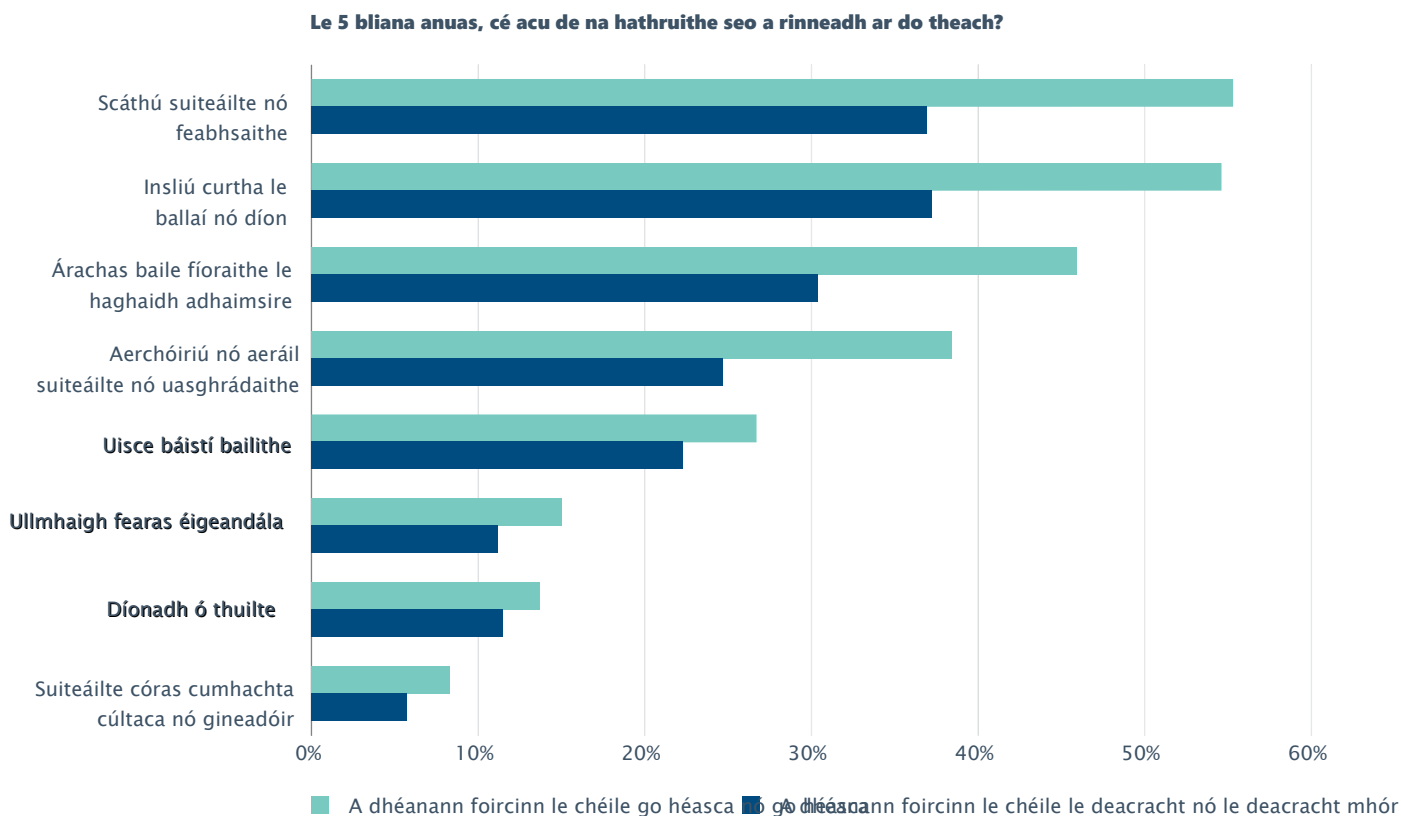
5 Difríochtaí idir grúpaí freagróra

Ní raibh aon cheann de na bearta athléimneachta aeráide atá liostaithe sa cheistneoir suirbhé sa bhaile (31.8%) ag beagnach dhá oiread na bhfreagróirí a rinne foircinn le deacracht nó le deacracht mhór i gcomparáid le 16.0% díobh siúd a dhéanann foircinn le chéile go héasca nó go héasca. Maidir le gach beart athléimneachta aeráide ar leibhéal teaghlaigh, bhí an beart i bhfeidhm sa bhaile ag céatadán níos ísle de na freagróirí a raibh deacrachtaí acu foircinn a bhaint amach i gcomparáid le freagróirí a rinne foircinn a bhaint amach ar bhealach níos éasca (Fíor 5.2). Tugann na torthaí sin le fios go bhfuil neamhionannais shuntasacha ann idir grúpaí a bhfuil stádas eacnamaíoch éagsúil acu i ndáil le hullmhacht ar leibhéal teaghlaigh le haghaidh teagmhais adhaimsire.

Is dócha go mbeidh an inacmhainneacht ina príomhchonstaic ar ghlacadh forleathan beart athléimneachta. Cé nach raibh sé d'acmhainn ag 9.3 % de na freagróirí a dhéanann foircinn le chéile go héasca nó go héasca a dteach a choinneáil fionnuar go leor sa samhradh, i measc na bhfreagróirí a dhéanann foircinn le deacracht nó le deacracht mhór, bhí an líon sin seacht n-oiread níos airde (66.1 %) (Fíor 4.2).

D'fhéadfadh na neamhionannais a bheith níos measa toisc gur gnách go dtéann cuid de na modhanna a úsáidtear go coitianta chun feabhas a chur ar struchtúr teaghaise, amhail fóirdheontais le haghaidh insliú dín nó balla, chun tairbhe go díreireach do ghrúpaí ardioncaim a bhfuil na hacmhainní airgeadais acu chun na míreanna fóirdheonaithe a cheannach amhail ábhair le haghaidh iarfheistithe tí (Parlaimint na hEorpa, 2024).

Fíor 5.2 Céatadán na bhfreagróirí a thuairiscíonn bearta athléimneachta aeráide ar leibhéal teaghlaigh, de réir acmhainní airgeadais teaghlaigh

Tabhair faoi deara: Tá na bearta athléimneachta aeráide ar leibhéal teaghlaigh iad siúd a suiteáladh roimhe seo chomh maith le bearta a cuireadh i bhfeidhm le 5 bliana anuas.

Foinse: EEA bunaithe ar Eurofound, 2025.

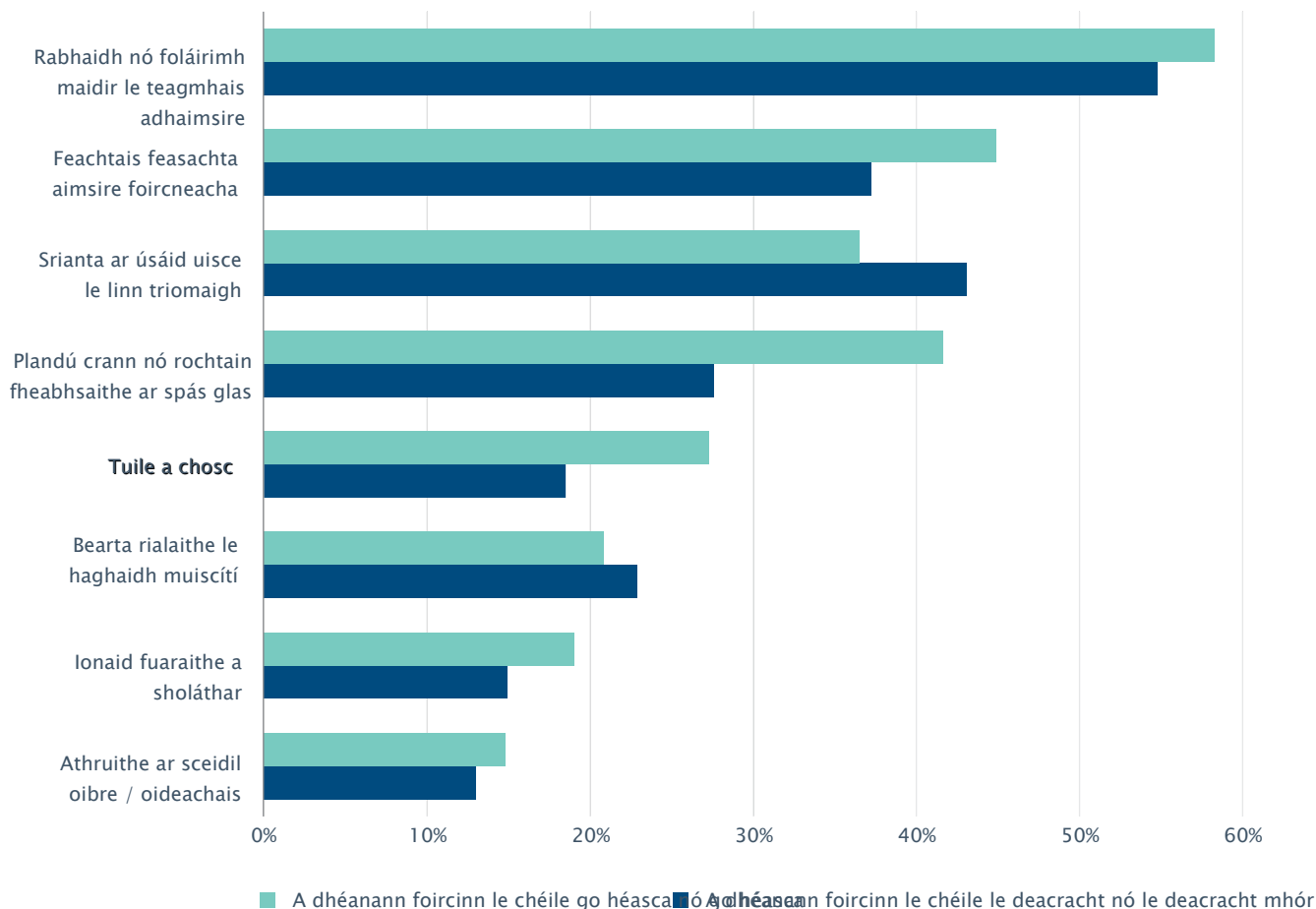
Maidir le bearta athléimneachta aeráide faoi stiúir údarás — eadhon cosc ar thuilte, plandáil crann/glasú uirbeach, soláthar ionad fuaraithe agus feachtais feasachta — thuairiscigh céatadán níos airde freagróirí a dhéanann foircinn go han-éasca nó go héasca go bhfaca siad iad siúd ina gceantar i gcomparáid leo siúd a bhfuil deacrachtaí acu foircinn a bhaint amach (Fíor 5.3). Aithnítear nach mbaineann grúpaí ar ioncam níos ísle tairbhe chóir as gníomhaíochtaí oiriúnaithe i gcónaí (EEA, 2022b). D'fhéadfadh sé sin a bheith amhlaidh toisc nach bhfuil daoine ó limistéir atá faoi mhíbhuntáiste airgeadais chomh hábailta céanna tacú le bearta áirithe, amhail glasú uirbeach, i gcomparáid le pobail níos saibhre.

Ina theannta sin, is gnách go mbíonn praghsanna tithe agus cíosa i limistéir níos glaise níos airde, rud a chuireann cosc ar chónaitheoirí nach bhfuil chomh saibhir sin cónaí iontu. Mar thoradh ar anailísí costais is tairbhe a chuirtear i bhfeidhm agus cosaintí tuilte á bpleanáil, d'fhéadfadh sé go dtabharfaí tosaíocht d'infheistíocht i limistéir a bhfuil luach ard réadmhaoinne acu toisc go ndéanann siad an cás gnó is fearr i dtéarmaí airgeadais (EEA, 2025b).

Cé go léiríonn na torthaí a thuairiscítear anseo braistintí daoine aonair seachas meastóireacht fhíorasach a dhéanamh ar staid chur chun feidhme beart éagsúil, mar sin féin cuireann siad le tuiscint ar chothroime shóisialta san oiriúnú don athrú aeráide san Eoraip.

Fíor 5.3 Céatadán na bhfreagróirí a mheasann bearta athléimneachta aeráide faoi stiúir údaráis, trí acmhainní airgeadais teaghlaigh

An bhfaca tú na gníomhartha seo ag tarlú i do cheantar?

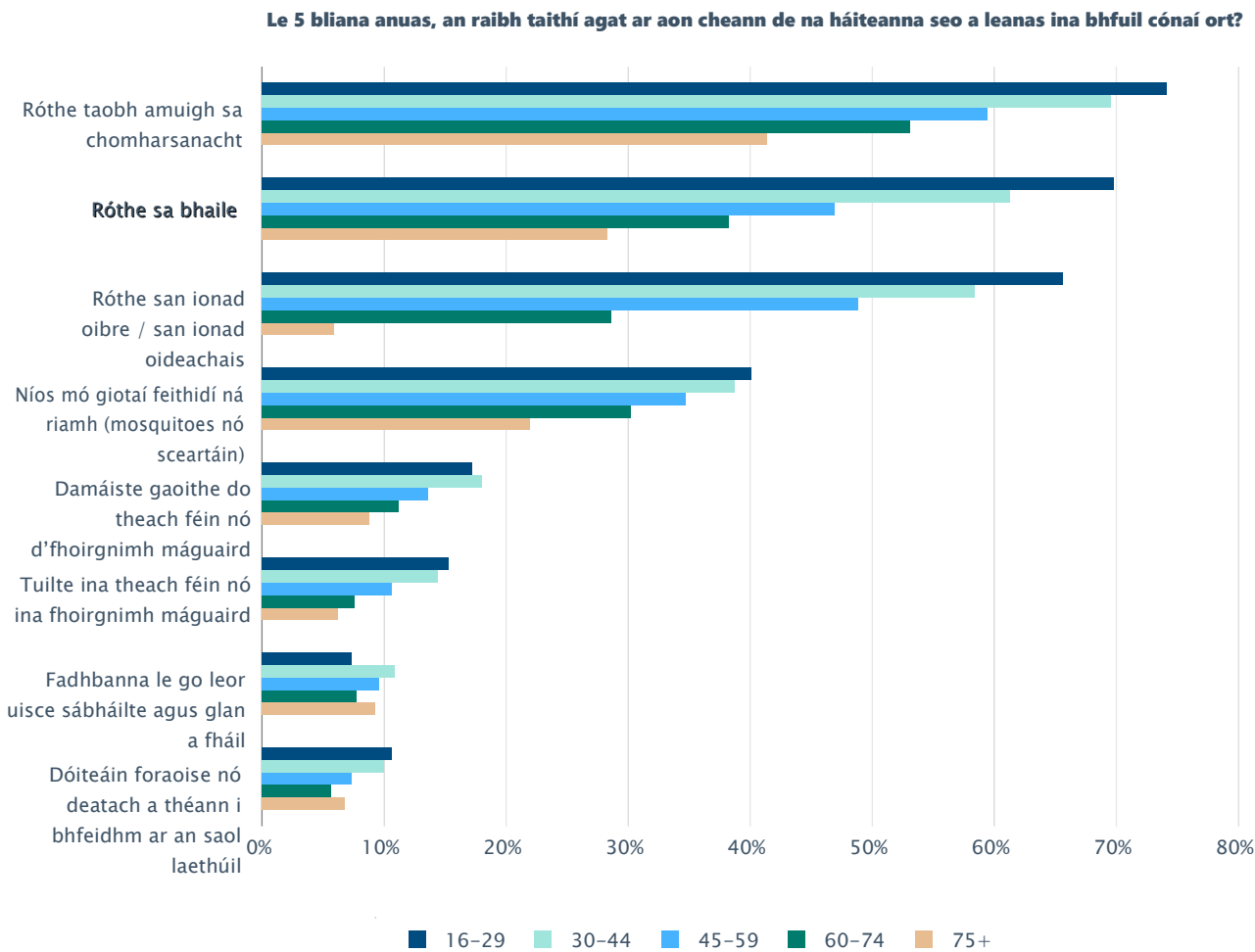

Foinse: EEA bunaithe ar Eurofound, 2025.

5.2 Aois

I gcás beagnach gach tionchair a bhaineann leis an aeráid a áirítear sa cheistneoir, bhí céatadán níos airde freagróirí ón aoisghrúpa is óige thíos leo i gcomparáid leis na grúpaí is sine (Fíor 5.4); bhí níos mó inní i gcónaí ar fhreagróirí níos óige faoi shaincheisteanna a bhaineann leis an athrú aeráide amach anseo ná mar a bhí ar an ngrúpa is sine (Fíor 5.6). Tá sé sin ag teacht le torthaí thuarascáil speisialta Eorabharaiméadair 2025 maidir leis an athrú aeráide, ina raibh na freagróirí is óige i measc na ngrúpaí is dóchúla a mheasann gur fadhb thromchúiseach é an t-athrú aeráide (CE, 2025a).

Fíor 5.4 Céatadán na bhfreagróirí a raibh tionchair aeráide acu ina gceantar, de réir aoisghrúpa

Tabhair faoi deara: Tá na raonta uimhreacha san fhinscéal do raonta aoise.
Foinse: EEA bunaithe ar Eurofound, 2025.

I gcás fhoirmhór na mbeart athléimneachta aeráide ar leibhéal teaghlaigh, thit an céatadán is airde de na freagróirí a raibh siad suiteáilte acu san aoisghrúpa is sine (Fíor 5.5). D'fhéadfadh sé sin a bheith amhlaidh toisc gur dóchála gur úinéirí tí seachas cíósóirí iad freagróirí níos sine, rud a chuirfeadh ar a gcumas athruithe a dhéanamh ar a n-áit chónaithe. Ina theannta sin, tugann roinnt taighde le fios go bhféadfadh daoine scothaosta a bheith níos neamhdhíobhálaí don riosca (Titko et al., 2021).

Bhí an sciar is airde freagróirí sa chatagóir aoise 45-59 nach raibh sé d'acmhainn acu a dteach a fhuarú (43.5 %). Bhí an céatadán is ísle de na freagróirí nach raibh sé d'acmhainn acu a dteach a fhuarú i measc na bhfreagróirí a bhí san aoisghrúpa 75+ (28.6%). Tá daoine scothaosta i measc na ngrúpaí is mó atá thíos le teochtaí arda (EDS na hEorpa, 2021); mar go bhfuil compord teirmeach den sórt sin rithábhachtach don ghrúpa seo le linn aimsir te. Agus na torthaí sin á léirmhíniú, ba cheart a thabhairt faoi deara, mar gheall ar a chineál ar líne, nár fhreagair ach daoine scothaosta a bhfuil rochtain acu ar an idirlíon agus feachtas theicneolaíoch an suirbhé; dá bhrí sin, ní dócha go mbeidh sé ionadaíoch ar na pobail scothaosta is leochailí.

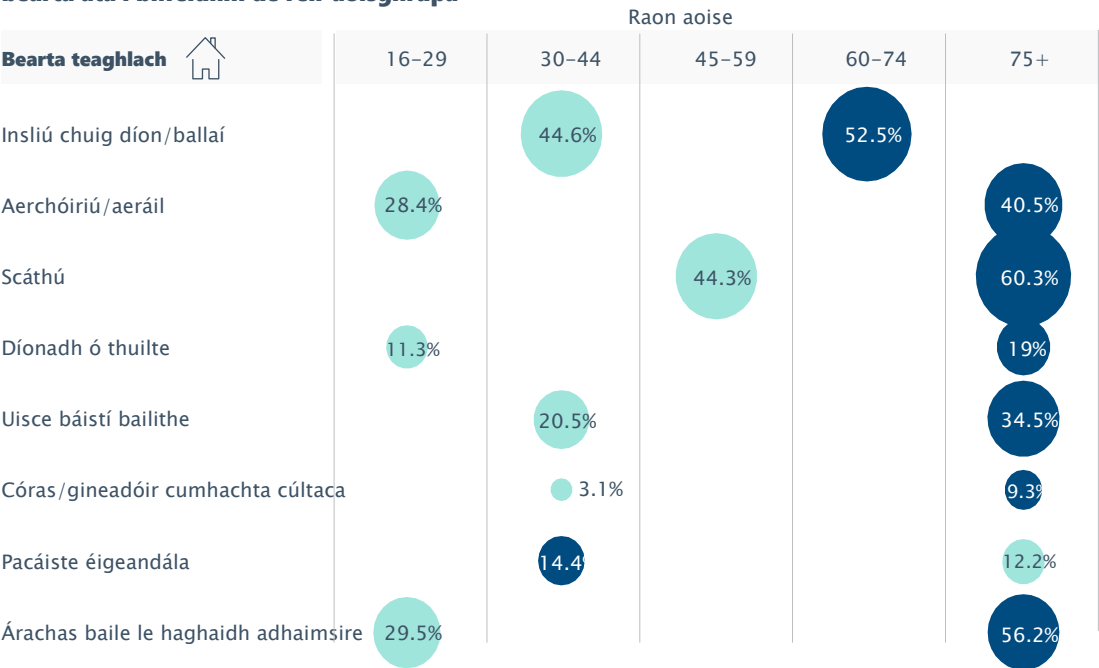
Tá an pictiúr de bhearta athléimneachta aeráide faoi stiúir údaráis a tugadh faoi deara sa réimse níos éagsúla i ndáil le haoisghrúpaí. Is lú seans gur thug na freagróirí is óige faoi deara srianta ar úsáid uisce agus ionaid fuaraithe a bheith ann ach is dóichí go bhfaca siad rabhaidh nó foláirimh, feachtais feachtas, glasú uirbeach agus cosc ar thuilte (Fíor 5.5).

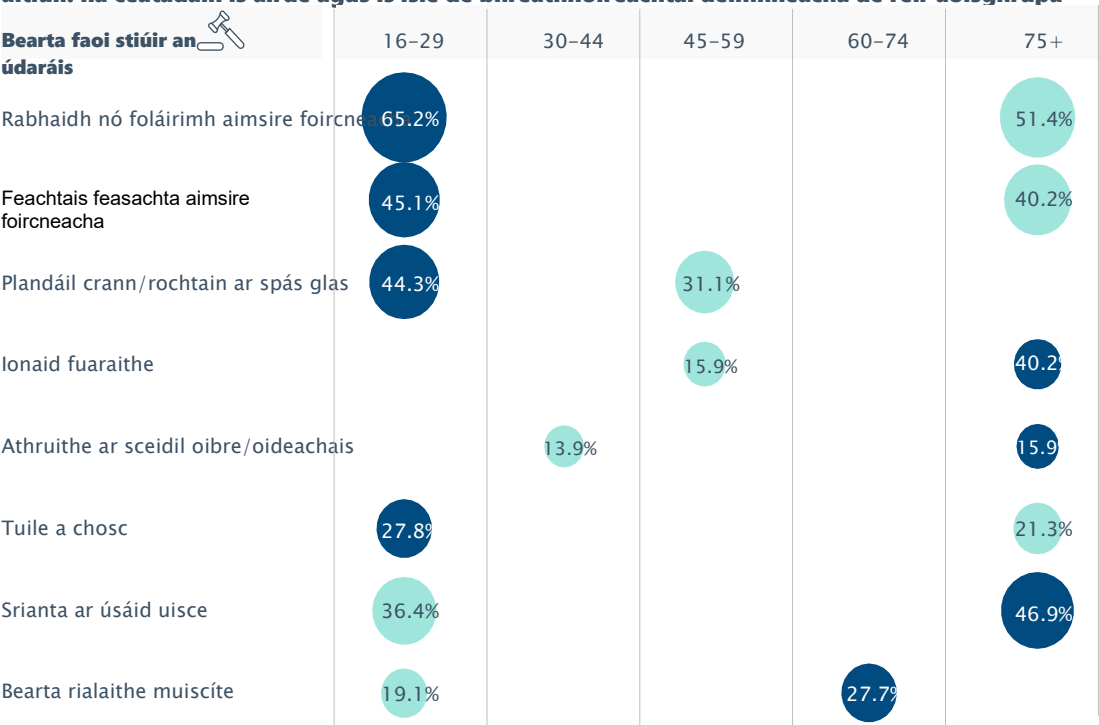
© Aboodi Vesakaran, Unsplash

Fíor 5.5 Bearta teaghlaigh a ghlacadh agus feasacht ar bhearta faoi stiúir údaráis, de réir aoise

Bearta teaghlaigh maidir le hathléimneacht aeráide a ghlacadh: an céatadán is airde agus is ísle de na bearta atá i bhfeidhm de réir aoisgrúpa

Bearta maidir le hathléimneacht in aghaidh an athraithe aeráide a tugadh faoi deara sa limistéar áitiúil: na céatadán is airde agus is ísle de bhreathnóirí a d'fheictear de réir aoisgrúpa

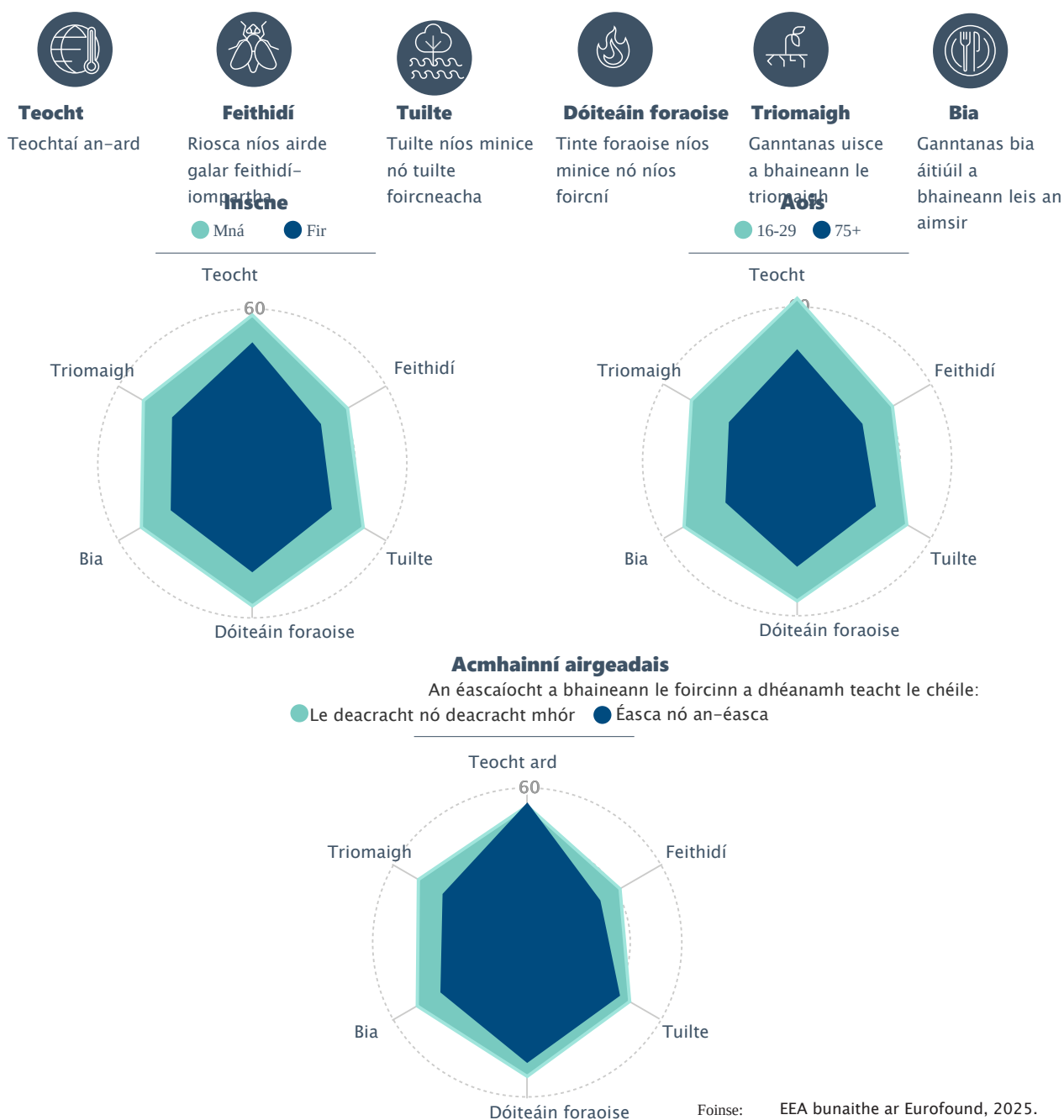
An luach is ísle — An luach is airde

Foinse: EEA bunaithe ar Eurofound, 2025.

5.3 Inscne

Bhí difríochtaí íosta i gcéatadán na bhfear agus na mban a thuairiscigh go raibh tionchair aeráide acu san áit a bhfuil cónaí orthu le 5 bliana anuas. Ba é greamanna feithidí an t-aon tionchar a bhí ann i gcás ina raibh difríocht shuntasach sa taithí a tuairiscíodh; Thuairiscigh 39.2% de mhná go bhfuil méadú tagtha ar ghiotáin i gcomparáid le 28.8% d'fhir. Bhí céatadán níos airde ban i gcomparáid le fir an-bhuartha nó an-bhuartha faoi na tionchair aeráide uile amach anseo a liostaítear sa suirbhé (Fíor 5.6). Tá sé sin ag teacht le torthaí thuarascáil speisialta Eorabharaméadair 2025 maidir leis an athrú aeráide (CE, 2025a).

Fíor 5.6 Céatadán na bhfreagróirí a bhfuil inní orthu faoi thionchair aeráide amach anseo de réir inscne, aoise agus acmhainní airgeadais

5.4 Úinéireacht bhaile

Ba iad na cíósóirí, go háirithe iad siúd i dtithíocht phríobháideach ar cíos, ba dhóichí gur bhraith siad róthe sa bhaile (chomh maith lena n-áit oibre/oideachais agus lasmuigh dá gcomharsanacht) i gcomparáid le húinéirí tí (Fíor 5.7). Cé nach gcumhdaítear leis an suirbhé seo í, is príomhthoisce í cáilíocht tithíochta — cineál agus aois teaghaise, ráta aerála, suíomh, ábhair thógála agus scáthú — a mbíonn tionchar aici ar nochtadh do theas foircneach (Zhang et al., 2025). Tógadh an chuid is mó de stoc foirgneamh na hEorpa sular tugadh isteach caighdeáin theirmeacha agus tá beagnach 75 % den stoc neamhéifeachtúil ó thaobh fuinnimh de, rud a fhágann go bhfuil baol méadaithe ann go dtarlóidh róthéamh sa bhaile (EEA, 2022a).

Tá sé seo níos measa fós mar gheall ar stádas tionachta. D'fhéadfadh sé nach mbeadh an dreasacht ná an chobhsaíocht fhadtéarmach ag cíósóirí chun údar a thabhairt le feabhsuithe baile lena gcosnaítear iad ar thionchair a bhaineann leis an athrú aeráide (i.e. infheistíocht a dhéanamh i gcóras fuaraithe). Thairis sin, is minic a dhírítear cláir iarfheistithe tí — atá ceaptha chun compord teirmeach a fheabhsú (i.e. teaschaidéil a shuiteáil) agus cosaint ar ghuaiseacha eile a bhaineann leis an aeráid, amhail tuilte — ar úinéirí réadmhaoine seachas ar chíósóirí.

Mar sin féin, d'fhéadfadh go mbeadh drogall ar úinéirí maoine íoc as bearta den sórt sin toisc nach bhfuil siad

Bain tairbhe as na feabhsuithe go díreach. Tugtar fadhb na dreasachta scoilte ar an dúshlán sin go coitianta (JRC, 2017). D'fhéadfadh méaduithe cíosa agus 'athchóirithe' féideartha a bheith mar thoradh ar athchóirithe ar réadmhaoín ar cíos freisin, i.e. tionóntaí a bhogann amach toisc nach féidir leo íoc as an gcíos nua a thuilleadh (LEE, 2025b).

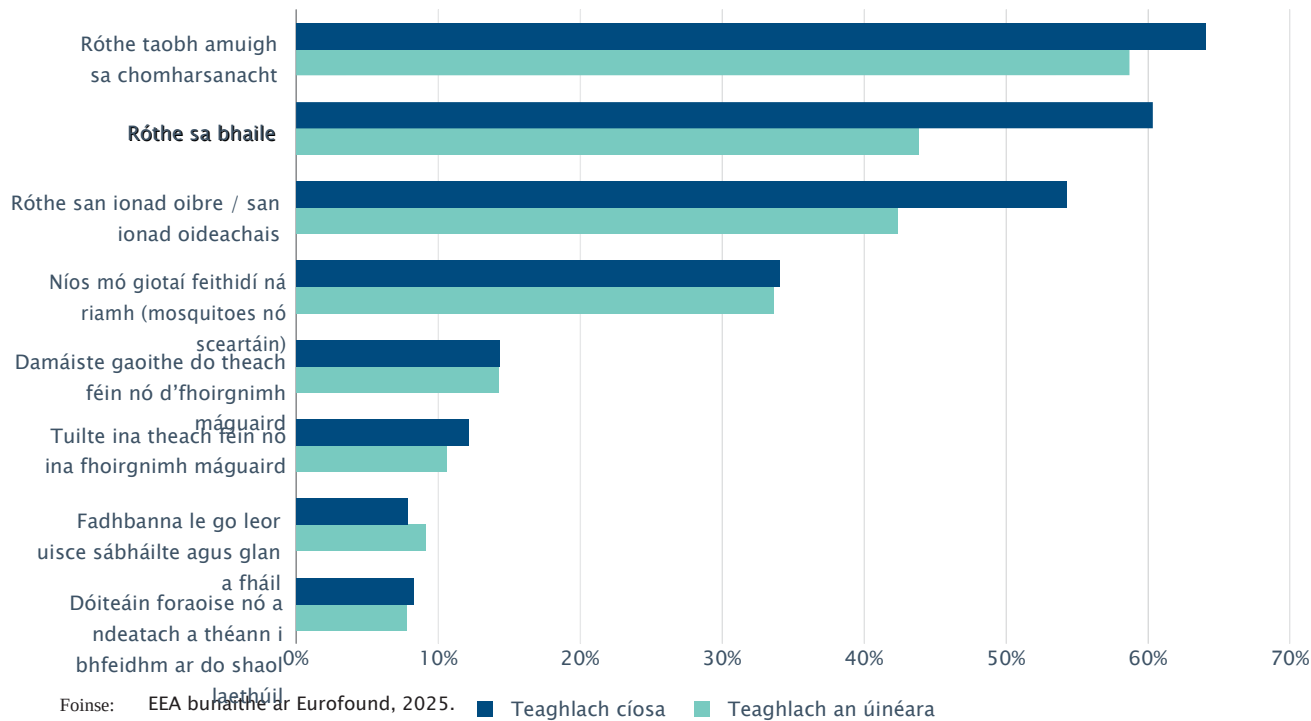
Thuiriscigh níos lú cíósóirí — go háirithe iad siúd i dtithíocht ar cíos príobháideach — go raibh bearta athléimneachta aeráide ar leibhéal an teaghlaigh acu i gcomparáid le húinéirí tí. Bhí céatadán na n-úinéirí tí a raibh árachas baile acu a chumhdaigh imeachtaí adhamsire, aerchóiriú nó aeráil fheabhsaithe, nó foinse cumhachta cúltaca beagnach dúbailte i gcomparáid le cíósóirí (Fíor 5.8).

© Stefano Scagliarini, Seoda Uirbeacha/LEE

Fíor 5.7 Céatadán na bhfreagróirí a raibh tionchair aeráide acu ina gceantar, de réir cineál tionachta tithíochta

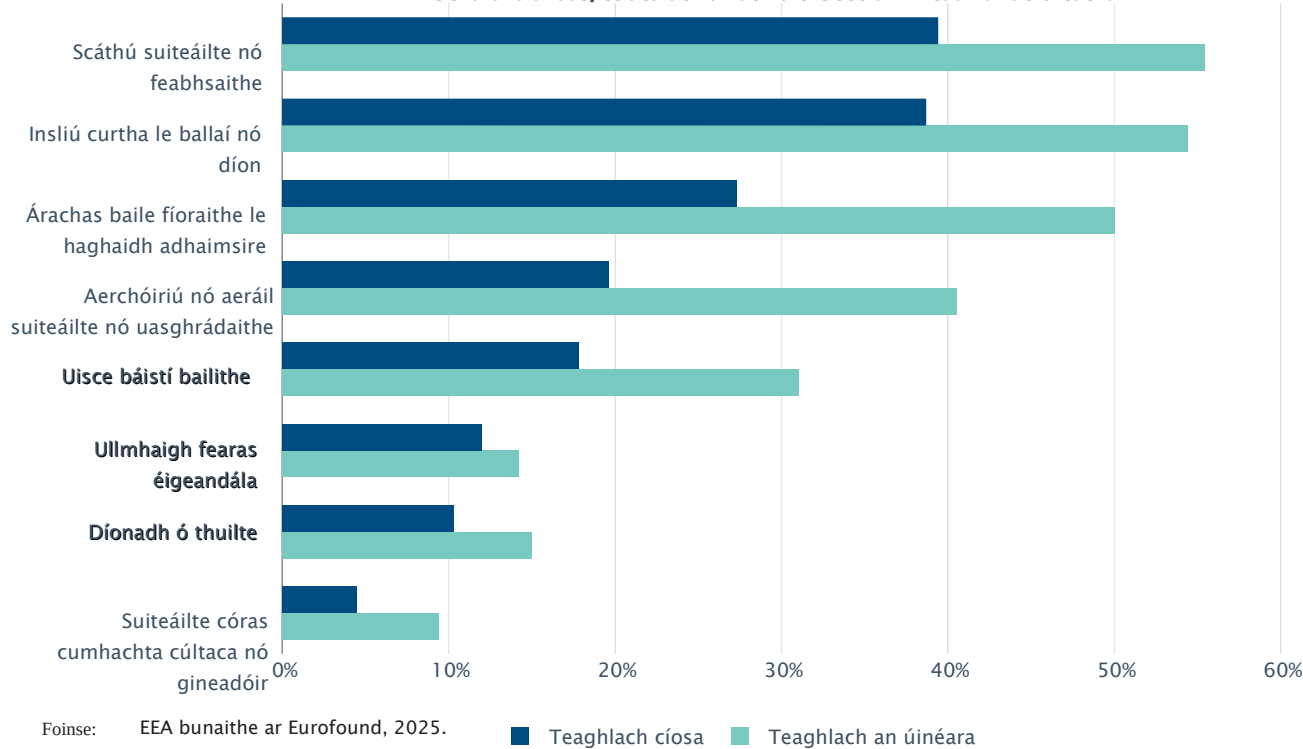
Le 5 bliana anuas, an raibh taithí agat ar aon cheann de na háiteanna seo a leanas ina bhfuil cónaí ort?

Bhí neamhréireachtaí ann freisin idir grúpaí tionachta tithíochta i ndáil le bearta athléimneachta aeráide a tugadh faoi deara ina gceantar féin. I gcás na mbearta liostaítear, thuairiscigh céatadán níos airde d'úinéirí tí feachtais feasachta nótaireachta, athruithe ar a sceideal oibre nó oideachais, bearta rialaithe le haghaidh muiscití, plandú crann/glasú uirbeach agus srianta ar úsáid uisce (Fíor 5.9). Thug céatadán

Fíor 5.8 Céatadán na bhfreagróirí a thuairiscigh bearta athléimneachta aeráide ar leibhéal teaghlaigh, de réir cineál tionachta tithíochta

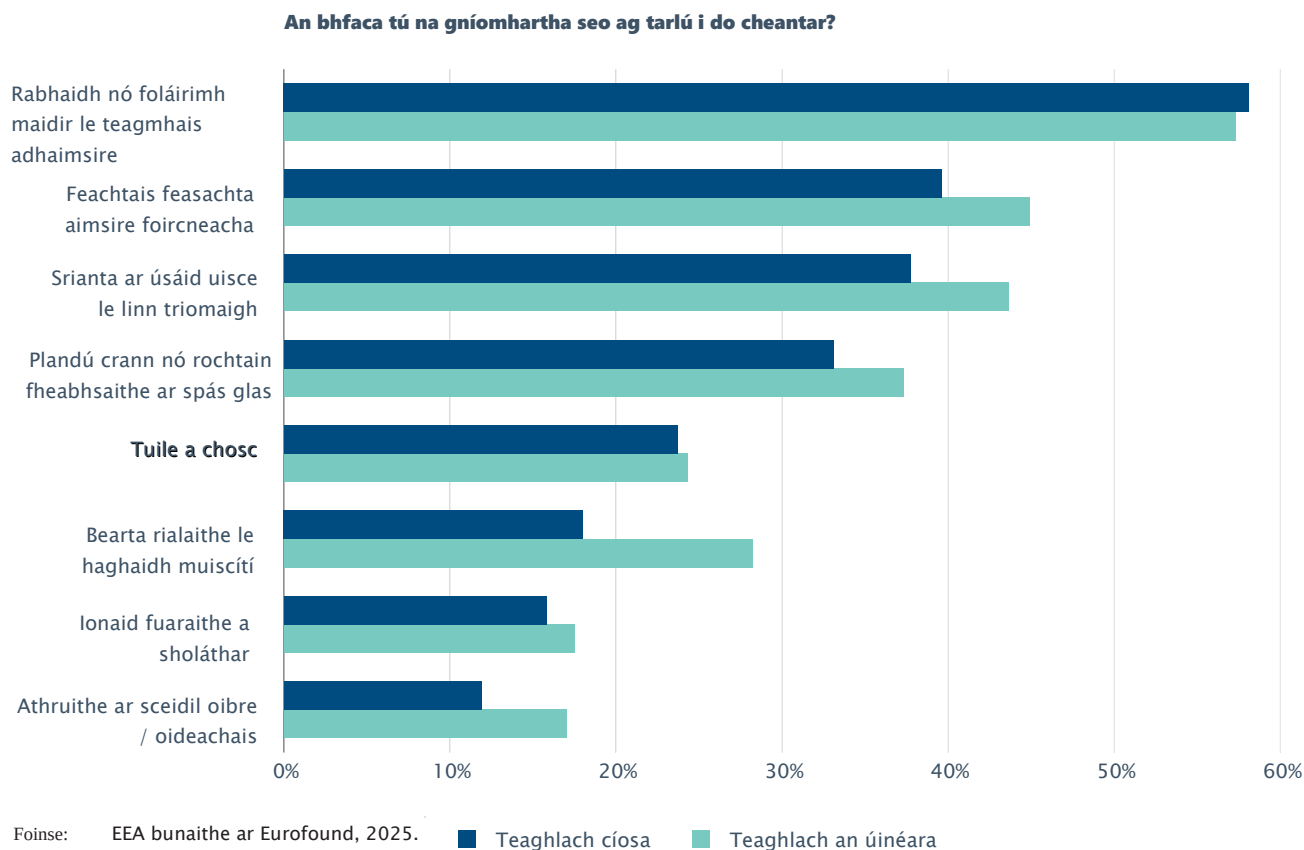
Le 5 bliana anuas, cé acu de na hathruithe seo a rinneadh ar do theach?

5 Difríochtaí idir grúpaí freagróra

comhchosúil úinéirí agus cíósóirí faoi deara bearta amhail tuille a chosc, ionaid fuaraithe a sholáthar agus rabhaidh nó foláirimh maidir le teagmhais adhaimsire.

Fíor 5.9 Céatadán na bhfreagróirí a mheasann bearta athléimneachta aeráide faoi stiúir údaráis ina gceantar féin, de réir cineál tionachta tithíochta

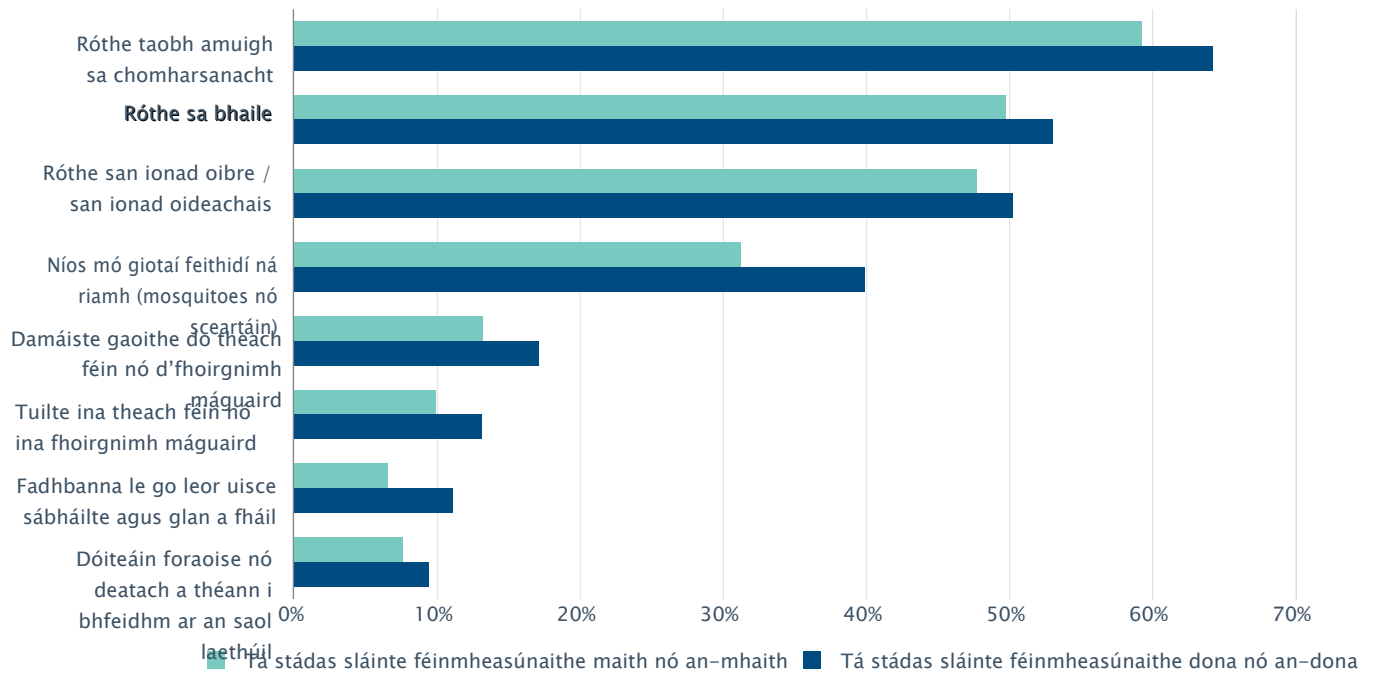

5.5 Stádas sláinte féintuairiscithe

Go ginearálta, i gcomparáid le freagróirí a bhfuil sláinte mhaith nó an-mhaith féinmheasúnaithe acu, ba dhóichí go dtuairisceoidís siúd a bhfuil sláinte féinmheasúnaithe níos boichte acu go raibh tionchair aeráide acu le 5 bliana anuas (Fíor 5.10) agus go gcuirfidís in iúl go raibh imní mhór orthu nó imní mhór orthu faoi thionchair aeráide amach anseo (Fíor 5.11).

Fíor 5.10 Céatadán na bhfreagróirí a raibh tionchair aeráide acu ina gceantar féin, de réir stádas sláinte féinmheasúnaithe

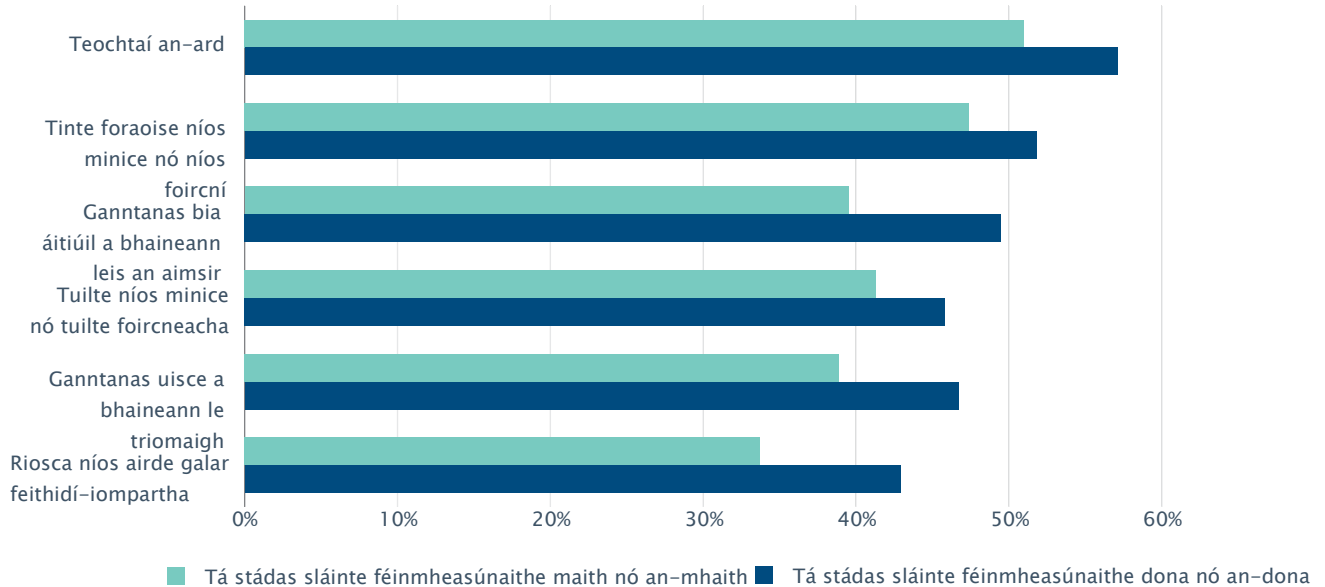
Le 5 bliana anuas, an raibh taithí agat ar aon cheann de na háiteanna seo a leanas ina bhfuil cónaí ort?

Foinse: EEA bunaithe ar Eurofound, 2025.

Fíor 5.11 Céatadán na bhfreagróirí a bhfuil inní orthu faoi thionchair aeráide amach anseo, de réir stádas sláinte féinmheasúnaithe

Cé chomh buartha is atá tú faoin tionchar a d'fhéadfadh a bheith ag na saincheistanna sin ort amach anseo?

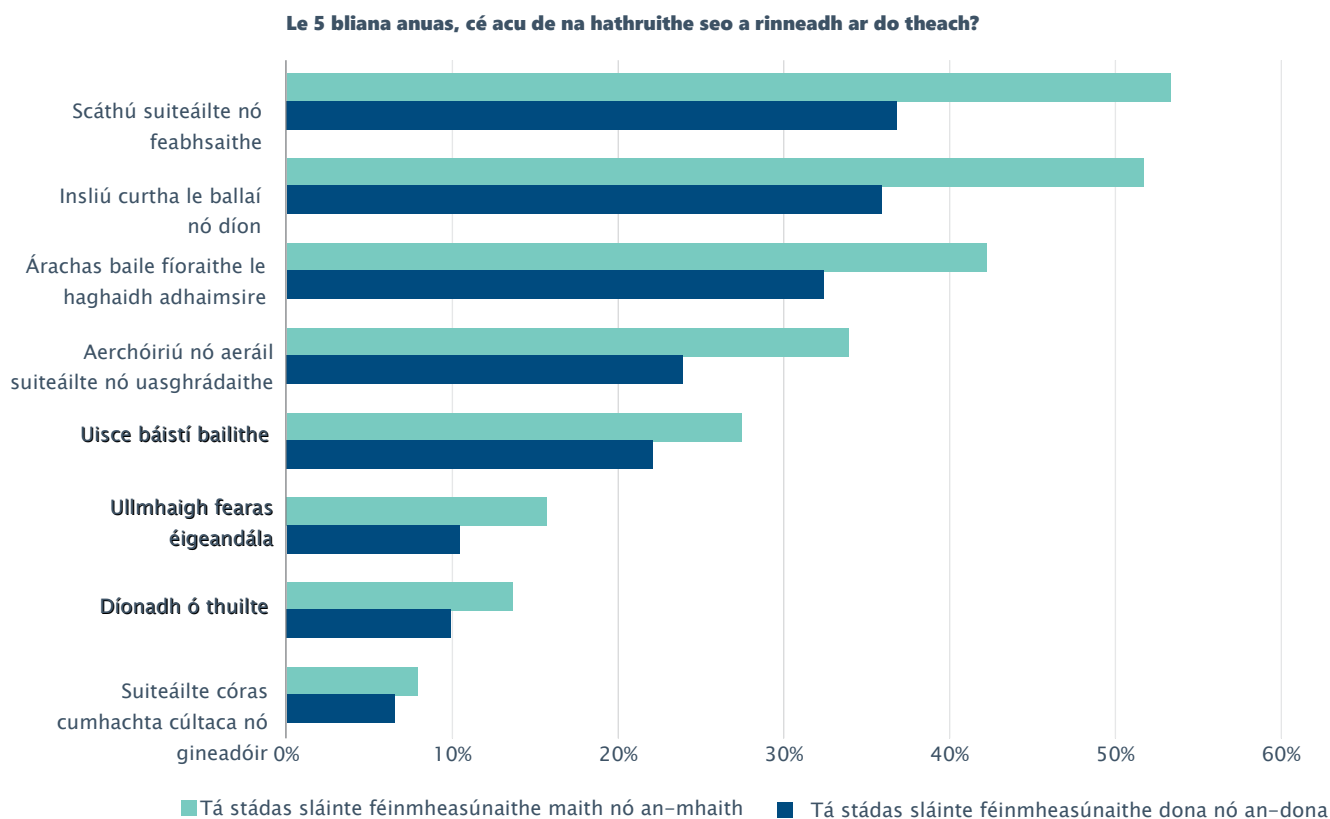
Foinse: EEA bunaithe ar Eurofound, 2025.

Ina theannta sin, thuairiscigh céatadán níos ísle de fhreagróirí a raibh sláinte féinmheasúnaithe níos boichte acu go raibh bearta athléimneachta ar leibhéal an teaghlaigh acu agus go raibh bearta faoi stiúir údaráis ina réimse féin (Fíor 5.12 agus Fíor 5.13). Tá daoine a bhfuil riochtaí sláinte orthu cheana i measc na ndaoine is mó a mbíonn tionchar ag teas agus teagmhais adhaimsire eile orthu (WHO Europe, 2021; EEA, 2025b). Dá réir sin, dá mbeadh níos lú beart athléimneachta aeráide ar fáil do dhaoine a bhfuil drochshláinte acu, d'fhéadfadh sé na rioscaí don ghrúpa sin a ghéarú.

D'fhéadfadh drochshláinte cumas duine chun oibre a laghdú agus, ar an gcaoi sin, inacmhainneacht beart athléimneachta aeráide ar leibhéal teaghlaigh a laghdú. Dhá uair chomh hard le céatadán na ndaoine a raibh drochshláinte nó drochshláinte féinmheasúnaithe acu (55.2%) tuairiscíodh nach raibh siad in ann a dteach a choinneáil fionnuar go leor sa samhradh i gcomparáid leo siúd a mheas go raibh a sláinte an-mhaith nó go maith (27.5%).

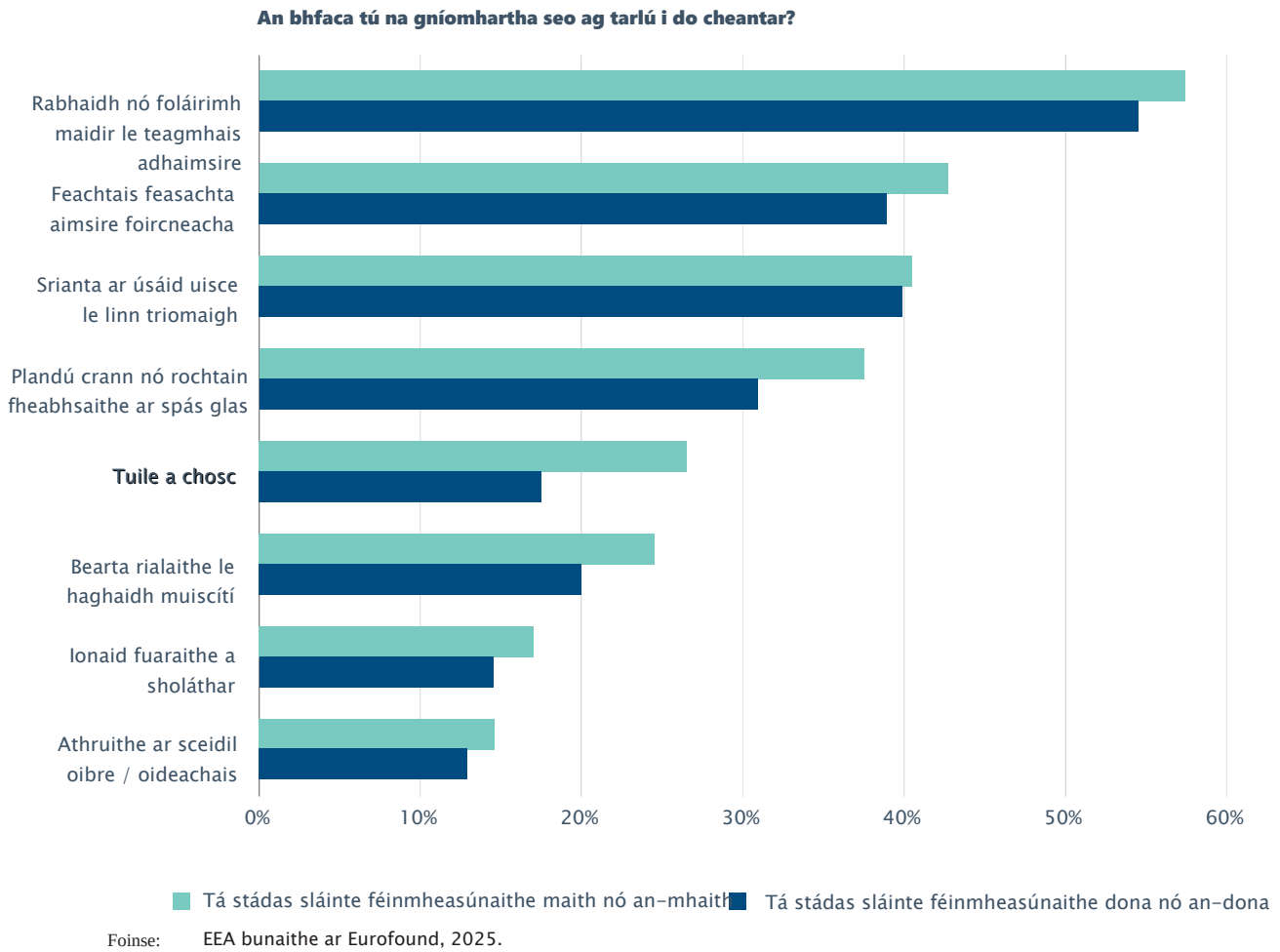
D'fhéadfadh daoine a bhfuil fadhbanna tromchúiseacha sláinte acu a bheith faoi cheangal baile ar feadh tréimhsí substaintiúla agus d'fhéadfadh siad a bheith an-fógair do theas mar gheall ar a riocht nó na cineálacha cógais atá á dtógáil acu (EDS na hEorpa, 2021). Tá sé riachtanach dóibh teocht chompordach a bheith acu sa bhaile. Mar sin féin, dúirt 54.9% díobh siúd a thuairiscigh go raibh siad teoranta go mór ina ngníomhaíochtaí laethúla de bharr fadhbanna fisiciúla nó meabhracha, breoiteachta agus míchumais nach raibh sé d'acmhainn acu a dteach a choinneáil fionnuar sa samhradh i gcomparáid le 30.8% díobh siúd a thuairiscigh nach raibh siad teoranta ag saincheisteanna sláinte den sórt sin. Tá sé ríthábhachtach, dá bhrí sin, a áirithiú go mbeidh rochtain ag gach duine ar fhuarú inacmhainne agus inbhuanaithe le linn tréimhsí teo, go háirithe i bhfianaise na haeráide atá ag téamh go tapa.

Fíor 5.12 Céatadán na bhfreagróirí a thuairiscíonn bearta athléimneachta aeráide ar leibhéal teaghlaigh, de réir stádas sláinte féinmheasúnaithe

Foinse: EEA bunaithe ar Eurofound, 2025.

Fíor 5.13 Céatadán na bhfreagróirí a thuairiscíonn bearta athléimneachta aeráide faoi stiúir údaráis, de réir stádas sláinte féinmheasúnaithe

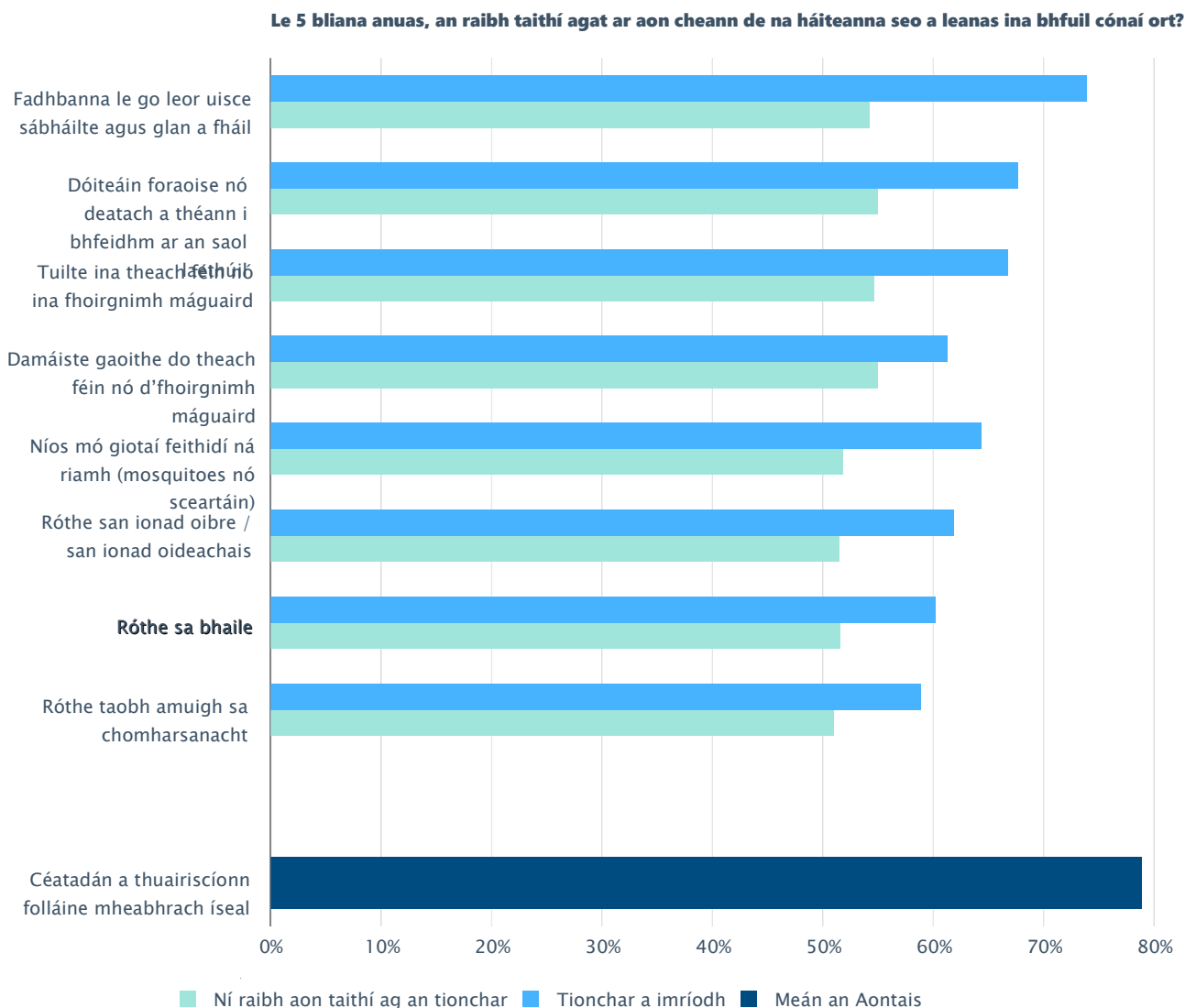

Chun na hidirghníomhaíochtaí idir tionchair aeráide agus meabhairshláinte a thomhas, áiríodh sa suirbhé ceisteanna ó ionstraim EDS-5 lena dtomhaistear folláine mheabhrach (EDS, 2024) ⁽⁴⁾. Léiríonn na torthaí gur dóchúla ná a mhalairt go raibh tionchar ag an athrú aeráide ar fhreagróirí a bhfuil droch-mheabhairshláinte acu ina gceantar féin le 5 bliana anuas (Fíor 5.14). Tá an difríocht sin fós suntasach ó thaobh staidrimh de agus imthosca amhail ioncam, stádas fostaíochta agus cineál teaghlaigh á rialú.

Tugann anailís staidrimh bhreise (chúlchéimniú) ar thorthaí an tsuirbhé le fios go bhfuil baint chomhchosúil ag trí cinn nó níos mó de na tionchair aeráide liostaithe le 5 bliana anuas le droch-fholláine mheabhrach mar phríomhstrusóirí saoil amhail dífhostaíocht nó tuismíocht aonair. Cuireann na torthaí sin leis an gcorpas fianaise atá ag dul i méid lena nasctar an t-athrú aeráide le torthaí diúltacha meabhairshláinte (e.g. an Fhaireachlann Eorpach um an Aeráid agus Sláinte, 2022) agus cuirtear i dtábhacht iontu an gá atá le breithnithe meabhairshláinte a ionchorprú i mbearta agus i ngníomhaíochtaí athléimneachta aeráide.

4 Sainíonn EDS droch-fholláine mheabhrach nuair a scóráilann freagróirí faoi bhun 50 ar cheistneoir EDS-5, atá comhdhéanta de chúig cheist. Is léiriú é sin ar riocht meabhairshláinte a d'fhéadfadh a bheith ann (e.g. neamhord dúlagair) (EDS, 2024).

Fíor 5.14 Céatadán na bhfreagróirí a bhfuil droch-fholláine mheabhrach féintuairiscithe acu, de réir taithí ar thionchair aeráide ina gceantar

6 Conclúidí agus deiseanna gníomhaíochta

Léiríonn torthaí an tsuirbhé ar líne a tuairiscíodh anseo go raibh teagmhais adhairsire agus tionchair eile — a tharla nó a chuaigh in olcas mar gheall ar an aeráid atá ag athrú — ag tromlach na bhfreagróirí cheana féin. Bhí céatadán ard freagróirí buartha faoi thionchair aeráide amach anseo. Tá na torthaí sin ag teacht le suirbhéanna uile-Eorpacha eile (BEI, 2024; CE, 2025a). Mar sin féin, níl an leibhéal reatha ag a bhfuil bearta athléimneachta aeráide á gcur chun feidhme, mar a thuairiscigh na freagróirí — ar leibhéal an teaghlaigh agus ina gcomharsanachtaí araon — ag teacht leis an leibhéal idirghabhála is gá bunaithe ar thaithí saoil agus ar ábhair inní a bheidh ann amach anseo.

Tacaíonn na torthaí sin leis an bhfócas ar athléimneacht in aghaidh an athraithe aeráide i mbeartas Eorpach agus iarrtar leo go ndéanfaí tuilleadh iarrachtaí chun oiriúnú don athrú aeráide, in éineacht leis an gclár oibre láidir maidir le maolú ar an athrú aeráide atá i bhfeidhm cheana féin chun rathúnas agus folláine dhaonra na hEorpa a chosaint. Leagtar béim sna ranna seo a leanas ar shaincheisteanna a d'fhéadfadh a bheith ábhartha don phlé beartais atá ar siúl faoi láthair.

6.1 An gá atá le réitigh oiriúnaithe a chur chun feidhme go forleathan

Léiríonn torthaí an tsuirbhé seo toradh EUCRA: tá ullmhacht na sochaí fós íseal toisc go bhfuil cur chun feidhme beartais ag titim go mór chun deiridh ar na leibhéil riosca atá ag méadú go tapa (EEA, 2024a). Dá bhrí sin, tá sé ríthábhachtach iarrachtaí oiriúnaithe a aistriú ar fud na hEorpa ón bpleanáil go dtí an cur chun feidhme.

De réir bhraistintí fhreagróirí an tsuirbhé, is iad na bearta athléimneachta 'nach bhfuil bunaithe ar bhonneagar' atá á gcur ar fáil faoi láthair ag údarais phoiblí — luathrabhaidh agus foláirimh, feachtais feasachta agus srianta ar úsáid uisce le linn triomaigh — na bearta uile a liostaítear sa suirbhé is coitianta a fheictear.

Cé gur cinnte go bhfuil na gníomhaíochtaí sin riachtanach agus éifeachtach, tá sé ríthábhachtach freisin dlús a chur leis na hiarrachtaí a rannchuidíonn le tionchair aeráide a chosc (féach Tábla 1.1). Tá gá le bearta oiriúnaithe aeráide bonneagair amhail réitigh dhúlra bhunaithe (e.g. glasú uirbeach) agus bainistiú uisce stoirme a chur chun feidhme go forleathan.

Is iondúil go dtagann gníomhaíochtaí den sórt sin faoi inniúlachtaí na n-údarás fonáisiúnta nó áitiúil, ach níl cistí ag formhór mór na rialtas áitiúil chun pleananna oiriúnaithe a chur chun feidhme (Venner et al., 2025). Dá réir sin, tá sé tábhachtach a áirithiú go mbeidh cistiú oiriúnaithe ar fáil ar an leibhéal áitiúil.

Ba lú an seans go dtuairisceodh freagróirí a bhí ina gcónaí lasmuigh de chathracha gur cuireadh bearta oiriúnúcháin chun feidhme ina gceantar féin. Cé go bhfuil go leor cathracha móra ar son gníomhaíochtaí oiriúnúcháin san Eoraip le cúpla scór bliain anuas (LEE, 2024b), tá sé ríthábhachtach freisin iarrachtaí oiriúnúcháin a chur i bhfeidhm i mbardais bheaga agus i gceantair thuaithe.

De réir staidéar a rinneadh le déanaí, is minice a thuairiscíonn bailte i gcomparáid le cathracha móra easpa tacaíochta polaitiúla, easnaimh i gcumas foirne chun deiseanna cistiúcháin a shainaithint agus deacrachtaí maidir le coinníollacha agus ceanglais foinsí éagsúla cistiúcháin oiriúnúcháin a chomhlíonadh, lena n-áirítear ó institiúidí agus cláir an Aontais. Dá bhrí sin, tá níos lú cistiúcháin ar fáil dóibh le haghaidh gníomhaíochtaí agus próisis maidir le hoiriúnú don athrú aeráide (Venner et al., 2025). Dá bhrí sin, tá tuilleadh tacaíochta tábhachtach ar an leibhéal áitiúil mar 'bhuncharraig an oiriúnaithe' (CE, 2021). Cuireann an t-ardán Eorpach um oiriúnú don athrú aeráide, Climate-ADAPT, faisnéis ar fáil faoi [roghanna éagsúla maidir le hoiriúnú don athrú](#) aeráide agus cuireann sé [cás-staidéir](#) i láthair maidir lena gcur chun feidhme.

6.2 Dul i ngleic leis an teas mar an riosca is forleithne don tsláinte agus don fholláine

Sainnaithníonn EUCRA (EEA, 2024a) teas mar riosca criticiúil do shláinte an duine. Éilíonn céatadán ard na bhfreagróirí sa suirbhé seo a raibh teas iomarcach acu gníomhaíocht phráinneach chun aghaidh a thabhairt ar an bhfadhb. Go háirithe, tá sé

ríthábhachtach dul i ngleic le teochtaí arda i dtithe daoine chun básmhaireacht agus drochshláinte de bharr teochtaí arda gach samhradh a chosc (Janoš et al., 2025). Is féidir é sin a dhéanamh trí bhearta oiriúnaithe don athrú aeráide agus straitéisí maolaithe a chomhtháthú i gcaighdeáin agus i gcleachtais tógála, i bhfoirm sonraíochtaí teicniúla, cóid agus bearta sábháilteachta (JRC, 2025).

Is gá fuarú inbhuanaithe a chur ar fáil do gach saoránach agus é a bheith inacmhainne dóibh in Eoraip atá ag téamh go tapa. Thuairiscigh beagnach dhá thrian de na freagróirí is lú saibhir sa suirbhé seo nach raibh siad in ann a dteach a choinneáil fionnuar go leor i rith an tsamhraidh. Cuireann sé sin i dtábhacht a phráinní atá sé a áirithiú go mbeidh an fuarú inacmhainne do na grúpaí ioncaim is ísle. Áirítear an méid seo a leanas ar na príomhghnéithe de straitéisí fuaraithe inbhuanaithe:

- fuarú ceantair a chur chun cinn;
- tosaíocht a thabhairt d'infheistíocht i dteicnící fuaraithe éighníomhaigh;
- córais fuaraithe ghníomhacha a úsáid go réasúnach agus go measartha;
- córais fuaraithe ísealfhuinnimh a fhorbairt atá oiriúnach d'aeráidí níos teo amach anseo (EEA, 2022c).

6.3 Athléimneacht ar leibhéal an teaghlaigh a spreagadh

Réimse eile a d'fhéadfadh lucht ceaptha beartas a fhiosrú a thuilleadh chun athléimneacht aeráide shochaí na hEorpa a fheabhsú is ea infhaighteacht agus inacmhainneacht beart ar leibhéal teaghlaigh a mhéadú, mar chomhlánú ar ghníomhaíochtaí faoi stiúir údarás. De réir BEI (2024), braitheann 71 % de mhuintir na hEorpa go bhfuil siad ar an eolas faoin méid is féidir leo a dhéanamh chun a dtithe agus a stíleanna maireachtála a oiriúnú go héifeachtach. Mar sin féin, níl tromlach (60%) ar an eolas faoi fhóirdheontais phoiblí ná faoi dhreasachtaí airgeadais chun tacú lena n-iarachtaí — toisc nach bhfuil dreasachtaí den sórt sin ar fáil nó toisc nach bhfuil faisnéis fúthu dáilte go maith.

Sa suirbhé, tháinig cíósóirí — 31 % de dhaonra an Aontais faoi láthair (Eurostat, 2024) — chun cinn mar ghrúpa nach bhfuil chomh ullmhaithe céanna i gcomparáid le húinéirí tí. Dá bhrí sin, ba cheart cíósóirí, i dtithíocht phríobháideach agus shóisialta araon, a chur san áireamh i ngníomhaíochtaí atá dírithe ar theaghaisí daoine a oiriúnú. Samplaí de ghníomhaíochtaí ábhartha is ea fóirdheontais, deontais nó iasachtaí páirteacha nó iomlána chun tacú le húinéirí tí agus tionóntaí infheistíocht a dhéanamh i mbearta athléimneachta aeráide (EEA, 2025b).

6.4 Grúpaí leochaileacha a chosaint

Lasmuigh de ghrúpaí ar ioncam íseal agus tionóntaí, léiríonn torthaí an tsuirbhé a thábhachtaí atá sé grúpaí leochaileacha eile a chur san áireamh i ngníomhaíochtaí oiriúnaithe. Go háirithe, tá folláine daoine óga i mbaol, mar go mairfidh siad trí athrú aeráide nach bhfacthas a leithéid riamh roimhe seo. Léirítear i staidéir níos luaithe go mbíonn imní aeráide ar go leor daoine óga (Hickman et al., 2021) agus tacaítear leis sin leis an gcéatadán ard freagróirí óga ar an suirbhé seo (16-29 mbliana d'aois) atá buartha faoi thionchair aeráide amach anseo.

Thuairiscigh céatadán ard freagróirí a raibh drochshláinte fhéinmheasúnaithe acu go raibh tionchair aeráide acu mar aon le níos lú beart athléimneachta ar leibhéal teaghlaigh. Léiríonn sé sin an gá atá le béim a leagan ar shláinte daoine a chosaint ar thionchair aeráide, lena n-áirítear folláine na ndaoine sin a bhfuil riochtaí sláinte orthu cheana.

Go sonrach maidir leis an meabhairshláinte faoin aeráid atá ag athrú, tugtar le fios i dtorthaí an tsuirbhé go bhfuil nasc idir teagmhais adhaimsire iomadúla a bheith ann agus droch-mheabhairshláinte. Chuige sin, ní mór straitéisí meabhairshláinte spriocdhírith a chomhtháthú i mbeartais agus i ngníomhaíochtaí atá ábhartha don oiriúnú don athrú aeráide agus don tsláinte i bhfad níos mó ná mar a bhí go dtí seo (c.f. an Fhaireachlann Eorpach Aeráide agus Sláinte, 2022; Stewart-Ruano et al., 2025).

Gan gníomhaíocht phráinneach chun na saoránaigh is leochailí san Aontas a chosaint, is dócha go ndéanfaidh tionchair aeráide sláinte daoine níos measa fós. D'iarr gníomhaithe na sochaí sibhialta agus roinnt Ballstát den Aontas le déanaí go mbeadh

Straitéis Aeráide agus Sláinte na hEorpa ann (EuroHealthNet, 2025; Comhairle an Aontais Eorpaigh, 2025). Leagtar béim leis sin ar an ngá atá le gníomhú agus ar a thábhachtaí atá an tAontas mar chomhlacht comhordaithe maidir leis an aeráid agus an tsláinte.

Mar fhocal scoir, is gá dlús a chur leis na hiarrachtaí ar an leibhéal Eorpach, ar an leibhéal náisiúnta agus ar an leibhéal fonáisiúnta chun athléimneacht ar leibhéal an teaghlaigh agus faoi stiúir na n-údarás araon a mhéadú a thuilleadh chun coinneáil suas leis an aeráid atá ag athrú. Chuige sin, tá gá le gníomhaíocht shistéamach in earnálacha éagsúla, ó thithíocht agus an timpeallacht thógtha, trí airgeadas agus árachas go sláinte phoiblí.

Giorrúcháin

LEE	An Ghníomhaireacht Eorpach Chomhshaoil
BEI	An Banc Eorpach Infheistíochta
EUCRA	Measúnú Eorpach ar Riosca Aeráide
AE	An tAontas Eorpach
Eurofound	An Foras Eorpach chun Dálaí Maireachtála agus Oibre a Fheabhsú

Tagairtí

Comhairle an Aontais Eorpaigh, 2025, 'AOB le haghaidh chruinniú EPSCO (Sláinte) an 2 Nollaig 2025: Straitéis an Aontais Eorpaigh maidir leis an Aeráid agus an tSláinte' (<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15753-2025-INIT/en/pdf#:~:text=LIFE.5-,EN,a%20low-carbon%20economy.2>) arna rochtain an 11 Nollaig 2025.

Diakakis, M., et al., 2022, 'Public Perceptions of Flood and Extreme Weather Early Warnings in Greece', *Sustainability*, 14 (16), lch. 10199 (<https://doi.org/10.3390/su141610199>).

CE, 2021, Teachtaireacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiún dar teideal Forging a climate-resilient Europe – the new EU Strategy on Adaptation to Climate Change [Eoraip atá seasmhach ó thaobh na haeráide de a chruthú – Straitéis nua an Aontais Eorpaigh maidir le hOiriúnú don Athrú Aeráide] (COM(2021/82 final) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2021:82:FIN>) arna rochtain an 11 Nollaig 2025.

CE, 2024, Teachtaireacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiún Rioscaí aeráide a bhainistiú — daoine agus rathúnas a chosaint (COM(2024) 91 final) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52024DC0091>) arna rochtain an 11 Nollaig 2025.

CE, 2025a, 'Eorabharaiméadar Speisialta 565. An t-athrú aeráide' (<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3472>) arna rochtain an 11 Nollaig 2025.

CE, 2025a, Teachtaireacht Chomhpháirteach chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle Eorpach, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiún maidir le Straitéis an Aontais Eorpaigh um an Aontas Ullmhachta (JOIN(2025) 130 final) (<https://webgate.ec.europa.eu/circabc-ewpp/d/d/workspace/SpacesStore/b81316ab-a513-49a1-b520-b6a6e0de6986/download>) arna rochtain an 11 Nollaig 2025.

CE, 2025b, Teachtaireacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiún Plean coisc, ullmhachta agus freagartha an Aontais le haghaidh géarchéimeanna sláinte a thabhairt isteach (COM(2025) 745 final) (https://health.ec.europa.eu/document/download/30e8929a-3644-4049-a75f-9158345884c9_en?filename=security_com_2025-745_act_en.pdf) arna rochtain an 11 Nollaig 2025.

ECDC, 2021, *Eagrú an fhaireachais agus an rialaithe veicteora san Eoraip* (<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/organisation-vector-surveillance-and-control-europe>) arna rochtain an 19 Nollaig 2025.

ECDC, 2023, 'Culex pipiens group — dáileadh atá ar eolas faoi láthair: Deireadh Fómhair 2023' (<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/culex-piens-group-current-known-distribution-october-2023>) arna rochtain an 11 Nollaig 2025.

ECDC, 2025, 'Mosquitoes ionracha Aedes — dáileadh atá ar eolas faoi láthair: Meitheamh 2025' (<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/aedes-invasive-mosquitoes-current-known-distribution-june-2025>) arna rochtain an 11 Nollaig 2025.

EEA, 2017, *Climate change adaptation and disaster risk reduction in Europe [Oiriúnú don athrú aeráide agus laghdú rioscaí tubaiste san Eoraip]*, Tuarascáil EEA Uimh. 15/2017 (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/climate-change-adaptation-and-disaster>) arna rochtain an 11 Nollaig 2025.

EEA, 2020, *Oiriúnú uirbeach san Eoraip: an chaoi a bhfreagraíonn cathracha agus bailte don athrú aeráide*, tuarascáil EEA Uimh. 12/2020

(<https://www.eea.europa.eu/publications/urban-adaptation-in-europe>) arna rochtain an 11 Nollaig 2025.

EEA, 2022a, *An t-athrú aeráide mar bhagairt don tsláinte agus don fholláine san Eoraip: díriú ar theas agus ar ghalair thógálacha*, tuarascáil EEA Uimh. 7/2022 (<https://www.eea.europa.eu/publications/climate-change-impacts-on-health>) arna rochtain an 11 Nollaig 2025.

EEA, 2022b, *I dtreo 'athléimneacht chóir': gan aon duine a fhágáil ar lár agus oiriúnú á dhéanamh don athrú aeráide*, faisnéisiú EEA (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/towards-just-resilience-leaving-no-one-behind-when-adapting-to-climate-change>) arna rochtain an 11 Nollaig 2025.

EEA, 2022c, *Foirgnimh a fhuarú go hinbhuanaithe san Eoraip: iniúchadh a dhéanamh ar na naisc idir maolú ar an athrú aeráide agus oiriúnú don athrú aeráide, agus a dtionchair shóisialta*, faisnéisiú EEA (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/cooling-buildings-sustainably-in-europe-exploring-the-links-between-climate-change-mitigation-and-adaptation-and-their-social-impacts>) arna rochtain an 11 Nollaig 2025.

EEA, 2024a, *Measúnú Eorpach ar Rioscaí Aeráide*, tuarascáil EEA Uimh. 01/2024 (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/european-climate-risk-assessment>) arna rochtain an 11 Nollaig 2025.

EEA, 2024b, *Oiriúnú uirbeach san Eoraip: cad a oibríonn?*, Tuarascáil EEA Uimh. 14/2023 (<https://www.eea.europa.eu/publications/urban-adaptation-in-europe-what-works>) arna rochtain an 11 Nollaig 2025.

EEA, 2024c, *Tionchar an teasa ar an tsláinte: faireachas agus ullmhacht san Eoraip*, faisnéisiú EEA (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/the-impacts-of-heat-on-health>) arna rochtain an 11 Nollaig 2025.

EEA, 2025a, *Ó phleanáil oiriúnaithe go gníomhaíocht: Léargais ar dhul chun cinn agus ar dhúshlán ar fud na hEorpa*, faisnéisiú EEA (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/from-adaptation-planning-to-action>) arna rochtain an 11 Nollaig 2025.

EEA, 2025b, *Cothroime shóisialta agus iad ag ullmhú don athrú aeráide: conas is féidir le hathléimneacht chóir dul chun tairbhe do phobail ar fud na hEorpa*, tuarascáil EEA Uimh. 04/2025 (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/social-fairness-in-preparing-for-climate-how-resilience-can-benefit-munities-across-europe>) arna rochtain an 12 Nollaig 2025.

EEA, 2025c, 'Economic losses from weather- and climate-related extremes in Europe' [Caillteanais eacnamaíocha ó dhálaí foircneacha a bhaineann leis an aimsir agus leis an aeráid san Eoraip], Táscaire LEE (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/economic-losses-from-climate-related>) arna rochtain an 12 Nollaig 2025.

EEA, 2025d, 'Limistéar agus an daonra atá thíos le dálaí ganntanais uisce san Aontas le linn an cheathrú cuid ar a laghad den bhliain, arna dtomhas leis an innéacs saothraithe uisce plus', Cairt LEE (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/use-of-freshwater-resources-in-europe-1-1764323013/area-and-population-affected-during?activeTab=265e2bee-7de3-46e8-b6ee-76005f434f>) arna rochtain an 12 Nollaig 2025.

BEI, 2024, '94 % de bhearta tacaíochta na nEorpach chun oiriúnú don athrú aeráide, de réir shuirbhé BEI' (<https://www.eib.org/en/press/all/2024-406-94-of-europeans-support-measures-to-adapt-to-climate-change-cording-to-eib-survey>) arna rochtain an 12 Nollaig 2025.

Eurofound, 2024, 'EDS-5 meánscóir agus meánchion na ndaoine atá i mbaol dúlagair de réir aoisghrúpa, EU27, 2020–2023' (<https://www.eurofound.europa.eu/en/surveys-and-data/data-catalogue/who-5-a-average-scores-and-conportions-people-risk-depression-age-group-eu27-2020-2023>) a bhfuarthas rochtain orthu an 12 Nollaig 2025.

Eurofound, 2025, *Maireachtáil agus Obair i ríomhshuirbhé an Aontais* (<https://www.eurofound.europa.eu/en/surveys-and-data/surveys/living-and-working-in-the-eu-e-survey>) arna rochtain an 12 Nollaig 2025.

EuroHealthNet, 2025, 'Iarraidh phráinneach ar Straitéis an Aontais maidir leis an Aeráid agus an tSláinte', Preaseisiúint (<https://eurohealthnet.eu/publication/an-urgent-call-for-an-eu-strategy-on-climate-and-health/>) arna rochtain an 12 Nollaig 2025.

An Fhaireachlann Eorpach um an Aeráid agus Sláinte, 2022, *An t-athrú aeráide agus an tsláinte: forléargas ar bheartais náisiúnta san Eoraip* (<https://climate-adapt.eea.europa.eu/en/observatory/policy/national-policies/status-national-policies>) arna rochtain an 19 Nollaig 2025.

An tÚdarás Eorpach um Árachas agus Pinsin Cheirde, 2024, *An deais maidir leis an mbearna cosanta árachais le haghaidh tubaistí nádúrtha i mbeagán focal* (https://www.eiopa.europa.eu/document/download/bbdc653b-e335-41f0-8293-0d8280a09855_en?filename=EIOPA-BoS-24-473_Dashboard%20on%20insurance%20protection%20gap%20for%20natural%20catastrophes%20in%20a%20nutshell%20-%202024%20version.pdf) arna rochtain an 12 Nollaig 2025.

Parlaimint na hEorpa, 2024, *Ionstraimí beartais chun dul i ngleic le neamhionannais shóisialta a bhaineann leis an athrú aeráide: staidéar fócais* ([https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU\(2023\)740081](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU(2023)740081)) arna rochtain an 12 Nollaig 2025.

Eurostat, 2023, 'Staidreamh an Aontais maidir le hioncam agus dálaí maireachtála', Micreashonraí (https://ec.europa.eu/eurostat/web/micreashonraí/staidreamh_Eorpach-aontas-ar-ioncam-agus-dálaí-maireachtála) arna rochtain an 11 Nollaig 2025.

Eurostat, 2024, *Tithíocht san Eoraip* — eagrán 2024 (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/housing-2024>) arna rochtain an 12 Nollaig 2025.

Hickman, C., et al., 2021, 'Imní aeráide i leanaí agus i ndaoine óga agus a gcreideamh faoi fhreagairtí an rialtais ar an athrú aeráide: suirbhé domhanda', *The Lancet Planetary Health*, 5(12) E863-E873 ([https://doi.org/10.1016/S2542-5196\(21\)00278-3](https://doi.org/10.1016/S2542-5196(21)00278-3)).

Janoš, T., et al., 2025, 'Mortlaíocht a bhaineann le buille san Eoraip le linn 2024 agus réamhaisnéis éigeandála sláinte chun básanna inchoiscthe a laghdú', *Leigheas Dúlra* (<https://doi.org/10.1038/s41591-025-03954-7>).

JRC, 2017, *An bhacainn dreasachta scoilte in earnáil na tógála a shárú: An acmhainneacht éifeachtúlachta fuinnimh a dhíghlasáil sna hearnálacha cíosa agus sna hearnálacha ilteaghlaigh*, Tuarascáil Theicniúil JRC Uimh. JRC101251 (<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC101251>) arna rochtain an 12 Nollaig 2025.

JRC, 2025, 'Oiriúnú don athrú aeráide: Caighdeáin agus straitéisí don timpeallacht thógtha' (<https://eurocodes.jrc.ec.europa.eu/news/climate-change-adaptation-standards-and-strategies-built-environment>) arna rochtain an 12 Nollaig 2025.

Martinez, G., et al., 2025, 'Fuarú dírithe ar dhaoine: sláinte a chosaint ar theas guaiseach, ón duine go dtí an pláinéad', *International Journal of Biometeorology*, 69, lgh. 2141-2156 (<https://doi.org/10.1007/s00484-025-02952-1>).

Stewart-Ruano, A., et al., 2025, 'A Critical Gap in Addressing Mental Health in Heat-Health Action Plans Worldwide', *Tuarascálacha Reatha ar Shláinte an Chomhshaoil*, 12(23) (<https://doi.org/10.1007/s40572-025-00486-7>).

Tesselaar, M., et al., 2020, 'Réigiúin réigiúnacha in inacmhainneacht agus glacadh árachais tuilte faoin athrú aeráide', *Inbhuanaitheacht*, 12(20), 8734 (<https://doi.org/10.3390/su12208734>).

Titko, M., et al., 2021, 'Population Preparedness for Disasters and Extreme Weather Events as a Predictor of Building a Resilient Society: Poblacht na Slóvaice', *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18 (5), lgh. 2311 (<https://doi.org/10.3390/ijerph18052311>).

van Daalen, K., et al., 2024, 'Tuarascáil 2024 na hEorpa maidir le comhaireamh síos Lancet ar Shláinte agus ar an Athrú Aeráide: éilíonn téamh gan fasach gníomhaíocht

gan fasach', *The Lancet Public Health*, 9 (7) pp. e495-522 ([https://doi.org/10.1016/S2468-2667\(24\)00055-0](https://doi.org/10.1016/S2468-2667(24)00055-0)).

Venner, K., et al., 2025, 'Who leads, who lags? Éagothromaíochtaí idiruibeacha i gcistiú agus i maoiniú Eorpach um oiriúnú don athrú aeráide', *Litreacha Taighde Comhshaoil*, 20 (7), lch. 074061 (<https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1748-9326/adde71>).

EDS, 2024, *Innéacs na hEagraíochta Domhanda Sláinte maidir le Cúigear Folláine* (WHO-5) (<https://www.who.int/publications/m/item/WHO-UCN-MSD-MHE-2024.01>) arna rochtain an 12 Nollaig 2025.

EDS Europe, 2021, *Teas agus sláinte i réigiún Eorpach EDS: fianaise nuashonraithe ar mhaithe le cosc éifeachtach* (<https://www.who.int/europe/publications/item/9789289055406>) arna rochtain an 12 Nollaig 2025.

World Weather Attribution, 2024, 'Climate change and high exposure increased costs and disrupt to lives and livelihoods from flooding associated with exceptionally heavy rainfall in Central Europe' [Athrú [aeráide agus nochtadh ard, costais mhéadaithe agus cur isteach ar shaolta agus ar shlite beatha mar gheall ar thuilte a bhaineann le báisteach an-trom i Lár na hEorpa](https://www.worldweatherattribution.org/climate-change-and-high-exposure-increased-costs-and-ruption-to-lives-and-livelihoods-from-flooding-related-exceptionally-heavy-rainfall-in-central-europe/)] (<https://www.worldweatherattribution.org/climate-change-and-high-exposure-increased-costs-and-ruption-to-lives-and-livelihoods-from-flooding-related-exceptionally-heavy-rainfall-in-central-europe/>) arna rochtain an 12 Nollaig 2025.

Zhang, L., et al., 2025, 'Laigin tithíochta agus teaghlaigh do róthéamh an tsamhraidh: Aicmiú folaigh le haghaidh Shasana', *Energy Research & Social Science*, 125, lch. 104126 (<https://doi.org/10.1016/j.erss.2025.104126>).

Iarscríbhinn 1 Ag maireachtáil agus ag obair i ríomhshuirbhé an Aontais 2025 ceisteanna a ndearnadh anailís orthu sa tuarascáil

Le 5 bliana anuas, an raibh taithí agat ar aon cheann de na háiteanna seo a leanas ina bhfuil cónaí ort?

- Ró-the i do theach
- Rótheo i d'ionad oibre/áit oideachais
- Ró-the agus tú lasmuigh i do chomharsanacht
- Do theach nó foirgnimh eile timpeall ort a bheith faoi uisce
- Tá damáiste á dhéanamh ag an ngaoth do do theach nó d'fhoirgnimh eile timpeall ort
- Tinte foraoise nó a ndéatach a théann i bhfeidhm ar do shaol laethúil
- Níos mó giotáí feithidí ná riamh (mosquitoes nó sceartáin)
- Fadhbanna ag fáil go leor uisce sábháilte agus glan

Roghanna a fhreagairt: Tá; Níl; Níl a fhios agam; B'fhearr liom gan freagra a thabhairt

Cé chomh buartha is atá tú faoin tionchar a d'fhéadfadh a bheith ag na saincheisteanna sin ort amach anseo?

- Teochtaí an-ard a chuireann isteach ar an saol laethúil agus ar fholláine
- Tuilte níos minice nó níos foircní
- Tinte foraoise níos minice nó níos foircní
- Dóchúlacht níos airde go dtiocfaidh galair ó mhuiscítí nó ó ghreamanna sceartáin
- Rochtain laghdaithe ar uisce sábháilte lena úsáid go laethúil mar gheall ar thriomaigh
- Rochtain laghdaithe ar bhia áitiúil agus séasúrach mar gheall ar an aimsir a chuireann isteach ar bharra

Roghanna a fhreagairt: An-imní; An-ábhartha; Measartha lena mbaineann; Beagán imníoch; Ní bhaineann sé le hábhar ar chor ar bith; Níl a fhios agam; B'fhearr liom gan freagra a thabhairt

Le 5 bliana anuas, cé acu de na hathruithe seo a rinneadh ar do theach?

- Inslíú curtha le ballaí nó díon
- Aerchóiriú nó aeráil suiteáilte nó uasghrádaithe
- Scáthú suiteáilte nó feabhsaithe
- Díonadh ó thuilte (e.g. draenáil fheabhsaithe, bacainní tuile)
- Uisce báistí bailithe le húsáid sa bhaile/gairdín
- Suiteáilte córas cumhachta cúltaca nó gineadóir
- Pacáiste éigeandála ullmhaithe
- Clúdaítear teagmhais adhaimsire le hárachas baile cinntithe

Roghanna a fhreagairt: Tá, déanta le 5 bliana anuas; Tá sé i bhfeidhm cheana féin (lena n-áirítear gnéithe i bhfoirgnimh nua); Níl, níl sé i bhfeidhm; Níl a fhios agam; B'fhearr liom gan freagra a thabhairt

An bhfaca tú na gníomhartha seo ag tarlú i do cheantar?

larscríbhinn 1 Ag maireachtáil agus ag obair i ríomhshuirbhé an Aontais 2025 ceisteanna a ndearnadh anailís orthu sa tuarascáil

- Rabhaidh nó foláirimh maidir le tonnta teasa nó teagmhais adhaimsire eile (trí theachtaireachtaí téacs chuig fón póca, glaonna gutháin, sna meáin)
 - Feachtais feasachta maidir le rioscaí agus gníomhaíochtaí atá le déanamh i gcás adhaimsire
 - Tuilleadh crann á gcur nó rochtain níos fearr ar spásanna glasa (e.g. páirceanna)
 - Ionaid fuaraithe a sholáthar (i.e. foirgnimh phoiblí le haerchóiriú)
 - Athruithe ar sceidil oibre/oideachais chun gníomhaíochtaí sna huaireanta nó sna laethanta is teo a sheachaint
 - Tuilte a chosc (e.g. cladáin nó linnte le haghaidh uisce báistí)
 - Sriantha ar úsáid uisce le linn triomaigh
 - Bearta rialaithe le haghaidh mosquitoes (e.g. spraeáil/fumigating)
- Roghanna a fhreagair: Tá; Níl; Níl a fhios agam; B'fhearr liom gan freagra a thabhairt

An féidir le do theaghlach an méid seo a leanas a íoc?

- An teach a choinneáil fionnuar go leor sa samhradh
- Roghanna a fhreagair: Tá; Níl; Níl a fhios agam; B'fhearr liom gan freagra a thabhairt

An Ghníomhaireacht Eorpach Chomhshaoil, Eurofound

Róthéite agus tearcullmhaithe: Taithí mhuintir na hEorpa ar bheith ag maireachtáil leis an athrú aeráide

2026 — 48 bpointe céatadáin — 21 x 29.7 cm

ISBN: 978-92-9480-755-7

doi: 10.2800/6087030

Tuarascáil EEA Uimh. 01/2026

Teagmháil a dhéanamh leis an Aontas Eorpach

Go pearsanta

Tá na céadta ionad faisnéise Europe Direct ar fud an Aontais Eorpaigh. Is féidir leat seoladh an ionaid is gaire duit a fháil ag: https://european-union.europa.eu/contact-eu_en

Ar an bhfón nó trí ríomhphost

Seirbhís is ea Europe Direct a fhreagraíonn do cheisteanna faoin Aontas Eorpach. Is féidir leat teagmháil a dhéanamh leis an tseirbhís seo: trí shaorghlao: 00 800 6 7 8 9 10 11 (féadfaidh oibreoirí áirithe táille a ghearradh as na glaonna sin), nó ag an uimhir chaighdeánach seo a leanas: +32 22 99 96 96 nó trí ríomhphost trí: https://european-union.europa.eu/contact-eu_en

Eolas faoin Aontas Eorpach a aimsiú

Ar líne

Tá eolas faoin Aontas Eorpach i dteangacha oifigiúla uile an Aontais ar fáil ar shuíomh gréasáin Europa ag: https://european-union.europa.eu/index_en

Foilseacháin AE

Is féidir foilseacháin de chuid an Aontais atá saor in aisce agus ar phraghas réasúnta a íoslódáil nó a ordú ag: <https://op.europa.eu/en/web/general-publications/publications>.

Is féidir cóipeanna iomadúla d'fhoilseacháin saor in aisce a fháil ach teagmháil a dhéanamh le Europe Direct nó le d'ionad faisnéise áitiúil (féach https://european-union.europa.eu/contact-eu_ga).